ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№129 (8.558) ◆ 1994 йил 31октябрь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Қорақалпоғистон Республикаси шоликорларини йиллик режани бажарганликлари муносабати билан қутлаб, уларга табрикнома йўллади.

• 28 октябрь куни Вазирлар Маҳкамасида ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш комиссиясининг мажлиси бўлди.

• "Навоийсут" ҳиссадорлик жамияти қошида "Навоийказеин" ўзбек — Америка қўшма корхонаси ташкил этилди.

• Ўрта Чирчиқ тумани пахтакорлари пойтахт вилоятида биринчи бўлиб "оқ олтин" топшириш бўйича давлат режасини бажардилар. Давлатга 34 минг 700 тонна пахта ҳосили топширилди.

• Кеча Ўзбекистон автомобиль транспорти ходимлари ўзларининг касб байрамларини нишонладилар. Шу муносабат билан 28 октябрь куни "Туркистон" саройида тантанали йиғилиш ўтказилди.

• Таниқли шоир Нормурод Назруллаевнинг 60 йиллик таваллудига бағишланган кеча 28 октябрь куни Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрида ўтказилди.

• Ҳамза тумани Ёшлар Иттифоқи ташкилоти 19 ноябрда ёшлар учун меҳнат ярмаркасини ўтказадиган бўлди.

• Тошкент педиатрия тиббиёт институтида "Инсонни севиш ва меҳр-мурувватли бўлиш — талабаларнинг муҳим фазилати" деган мавзуда илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

• 29 октябрда Марказий "Пахтакор" стадионида футбол бўйича мамлакат олий босқичида қатнашаётган "Пахтакор" командаси билан Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси ўртасидаги бўлиб ўтган учрашув 1:1 ҳисобида якунланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

• 1 ноябрдан 10 ноябргача Санкт-Петербургдаги рассомлар уюшмасининг кўргазмалар маркази биносида ўзбек санъати байрами ўтказилади.

• Қозоғистонда биринчи бор нефть чиқиндиларидан ёнилғи-мойлаш ашёлари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

• Украинада энг кам иш ҳақи ва нафақалар икки баробарга оширилди.

• 1997 йилда нишонланадиган Москванинг 850 йиллигини байрам қилиш комиссиясининг мажлисида ҳар бир москваликка эсдалик нишони беришга қарор қилинди.

• Костромада шаҳар бошқарувининг туман тизими бекор қилинди.

• Бугун Москвада "Болалар дунёси — 94" деб аталувчи кўргазма очилади.

• Туркманистонда арақ қимматлашди. Масалан, "Русь арағи" 60 манат (салкам бир доллар) туради.

• Санкт-Петербургда кучли Шимоли-Ғарбий иссиқлик марказини бунёд этиш бошланадиган бўлди.

• Россия Федерацияси Федерал контрразведкаси хизмати вакиллари Костромадаги болалар уйига 120 миллион рубль миқдоридаги совғалар ва автобусни топширдилар.

ХОРИЖДА

• Япония ҳукумати маданият ва фан арбоблари мукофотланадиган олий орден билан бу йил тақдирланган шахсларнинг рўйхатини эълон қилди. "Бунка кунсио" (маданият ордени) билан тақдирланган беш кишининг ҳаммаси ёши 70 дан ошган кишилардир. Уларнинг энг кексаси 93 ёшда.

• Бельгияда 317 кишидан ҳар бирига биттадан қаҳвахона тўғри келади.

• Келиб чиқиши ҳинд бўлган Бирлашган Араб Амирликлари давлатининг сармоядори Дилип Поппли ўз никоҳ кечасини осмону фалакда ўтказишга жазм этди. Унинг бомбайлик Сунита билан никоҳ тўйи ижарага олган А-310 аэробуси ичида, қарийб 10 километр баландликда ўтказилди. Икки соатли парвоз ва 200 меҳмонларга берилган зиёфат куёвга 1,4 миллион рупийга (45 минг доллардан зиёд) тушди.

• "Йўлбарсларни сақлаб қолиш учун қўлдан келган ҳамма ишни қилиш керак" — Осиё мамлакатлари вакилларининг Таиланд шаҳрида бўлиб ўтган йиғилиши қатнашчилари ана шундай мурожаат билан чиқдилар. Маълумки, Осиё мамлакатларида йўлбарслар аста-секин йўқолиб боряпти. Ҳисоб-китобларга қараганда ҳозир Осиёда уларнинг сони 7 мингтадир.

МЕҲНАТ ЖАМОАЛАРИДА

МАШҲУР БЎЛИШ ЎЗИМИЗГА БОҒЛИҚ

Бозор иқтисодиёти муносабатларини шакллантириш учун шаҳримиздаги корхона ва ташкилотларда тинимсиз изланишлар олиб борилмоқда. "Ўзэлектроаппарат" илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида олиб борилаётган ишлар ва изланишлар фикримизга далил бўла олади.

— Нафақат республикамизда, балки жаҳонга машҳур бўлиш барчамизнинг ўз қўлимиздадир, — дейди биз билан суҳбатда бирлашманинг бош раҳбари Абдуманноп Алимбоев. — Чунки ўзбек халқидек танти, меҳнатсевар, оқил, тадбиркор халқ йўқ десак ҳам бўлади. Мана республикамиз мустақил бўлиб, жойларда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларимизга жаҳон бозорида чунонам маҳлиё бўлишаяптики, асти қўяверасиз. Мисол учун ўзим саноат корхонасида ишлаётган бўлсамда, халқ амалий санъатини жуда севаман. Мана "Усто" бирлашмасининг қайси бир ишлаб чиқарган маҳсулотига кўз ташламанг меҳрингиз товланади. Унда ҳақиқий миллийлик жўш урган. Ҳаттоки, жаҳон бозори ярмаркаларида кўриб қолганимизда ҳам бунинг гувоҳи бўлдик.

Узоққа бормайликда, биргина ўзимизнинг корхонамизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга, яъни халқ истеъмоли буюмларига бир назар ташлайлик. Бизда рўзғорда нима керак бўлса ўша нарсалар бугунги кунга келиб ишлаб чиқаришга жорий этилмоқда. Энг майда михдан тортиб ишчининг иш кийимигача, энг мураккаб электрон мосламалар қаторида энг жажжи фарзандларимиз учун ўйинчоқлар ҳам ишлаб чиқараяпмиз. Бизга ҳеч ким ўйинчоқ яса ёки ишчиларинг учун кийим тиктириб ол деб буйруқ ҳам бергани йўқ. Барчасини шу жамоада меҳнат қилаётган меҳнатсевар ишчиларимизнинг ўзи яратмоқда. Яхши яшаш учун ўзларига ва келажакка замин тайёрламоқда. Бугун ишчиларимиз шундай ҳаракатда бўлишаяптими, демак ота-онасининг ҳаракатини кўраётган фарзандлари ҳам шу йўлни, эҳтимол бундан ҳам яхшироқ усулларни ўйлаб топишга ҳаракат қилади. Дарҳақиқат, ҳаракат қилган, интилган инсонгина бозор иқтисодиёти шароитида яхши яшай олиши мумкин. Бу фикрларни бугунги кунда жамоамизда исбот бўлгани учун баралла айтаяпман. Ишлаб чиқариш жараёнида чегараланган маҳсулот билан маррага етиб бўлмайди. Қаерда изланиш, интилиш бор экан, ўша ерда муваффақият устун бўлаверади...

Дарҳақиқат, "Инсон қўли гул" деб бежиз айтишмайди. "Ўзэлектроаппарат" илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилаётганлардан қанча ўрнак олинса арзийди. Рўзғорнинг оддий михидан тортиб, электр станциялари учун маҳсулот етказиб бераётган ишчиларнинг ҳимматига тасаннолар айтмай иложимиз йўқ. Жамоада бир ой ичида икки-уч турдаги янги маҳсулот ишлаб чиқарилишининг ўзи ҳам эришилаётган ютуқнинг самараси демакдир.

Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТЛАРДА: корхонадан олинган лавҳалар: илғор ишчи Абдураҳим Қодиров; бирлашма цехларида.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

---

25 декабрь — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва маҳаллий кенгашларга сайловлар куни

ҚИЗҒИН ТАЙЁРГАРЛИК

Шу кунларда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, халқ депутатлари маҳаллий кенгашларига сайловларга тайёргарлик ишлари тобора авж олмоқда. Биз Тошкент шаҳар сайлов комиссиясининг раиси Ғози Бухоровга мурожаат қилиб, пойтахтимизда бу борадаги ишларнинг бориши ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 78-моддасига, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги Қонуннинг 7 ва 19-моддаларига, "Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида"ги Қонуннинг 19-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳамда халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига сайлов шу йил 25 декабрга белгиланди. Ҳозир халқимиз ҳаётида муҳим сиёсий воқеа бўлган сайлов мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш учун бутун куч ва имкониятлар сафарбар этилмоқда. Маълумки, Тошкент шаҳар Кенгашига сайловлар бўйича 60 та сайлов округи ва комиссиялари тузилди ҳамда тасдиқланди. Барча ишлар сайлов ҳақидаги Қонун асосида олиб борилмоқда. Ҳар бир округ комиссиясига ёрдам бериш учун шаҳар сайлов комиссияси аъзоларининг барчаси туманларга бириктилган. Улар туман сайлов округларига яқиндан ёрдам беришяпти ва сайловлар ҳақидаги Қонунлар талаблари ҳамда қоидаларига амал қилинишини назорат этишяпти.

Адлия вазирлигидан рўйхатдан ўтган сиёсий партиялар — Ўзбекистон Халқ демократик партияси, "Ватан тараққиёти" партиясининг сайловда иштирок этиш бўйича берган аризалари сайлов комиссиясининг мажлисида кўриб чиқилди ва комиссия мазкур партияларнинг сайловларда иштирок этишлари тўғрисида тегишли қарор қабул қилди. Шунингдек, сайлов комиссияси мажлисларида шаҳар ҳокимлиги бошқармаларининг сайловга ҳозирлик борасида амалга ошираётган ишлари тўғрисидаги ахборотлари мунтазам равишда тингланмоқда.

"Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида"ги республика Қонунининг 22-моддасига асосан халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгашига сайлов ўтказувчи шаҳар сайлов комиссияси халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши депутатлигига номзодлар кўрсатиш бўйича мажлисга ўзини ўзи бошқариш идораларидан қатнашадиган тегишли ҳудудда истиқомат қиладиган 500 нафар сайловчидан 1 нафар вакил меъёрини белгилади. 500 кишидан кам бўлган фуқаролар йиғинига халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши депутатлигига номзодлар кўрсатиш бўйича мажлисга оқсоқол ёки унинг ўринбосари сиймосида битта вакил тавсия этишга рухсат берилди.

Шу кунларда ўтаётган йиғинларда шаҳар Кенгаши депутатлигига номзодлар кўрсатиш давом этмоқда.

Мавлуда МУҲАМЕДОВА.

САХОВАТ, МЕҲР-ОҚИБАТ

Қизил ярим ой жамиятининг бутун фаолияти ана шу эзгу мақсадларга йўналтирилган. Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти Тошкент шаҳар қўмитасининг 28 октябрь куни бўлиб ўтган навбатдан ташқари конференциясида кейинги уч йилда бу соҳада қилинган хайрли ишлар, олдинда турган вазифалар ҳақида гап борди.

Қўмита раиси У. Қ. Муҳамедова жамият фаолияти, унинг моддий ва молиявий негизини янада мустаҳкамлаш ҳақида маъруза қилди. Конференцияда сўзга чиққанлар қўмита фаолиятини янада яхшилаш, аҳолини, айниқса кам таъминланган ва муҳтож оилаларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашга муносиб ҳисса қўшиш ҳақида гапирдилар.

Конференцияда Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти бошқарувининг раиси Ў. Т. Воҳидова сўзга чиқди.

Конференцияда бир овоздан Тошкент шаҳар ҳокими К. Н. Тўлаганов Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти Тошкент шаҳар қўмитасининг фахрий раиси этиб сайланди. Шунингдек, қўмита пленуми, тафтиш комиссиясининг янги таркиблари ҳам сайланди.

Қўмитанинг биринчи ташкилий пленумида яна У. Қ. Муҳамедова қўмита раиси этиб сайланди.

Конференцияда Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Х. М. Абдураимов иштирок этди.

ЖАМҒАРМА ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Республикаси Матбуотини қўллаб-қувватлаш жамғармасининг пленуми бўлди. Унда жамғарманинг бир йиллик фаолияти кўриб чиқилди. Жамғарма бошқаруви раиси З. И. Есенбоевнинг шу ҳақдаги ахбороти тингланди.

Пленумда сўзга чиққанлар жамғарма ишида муайян силжиш борлиги, аммо ҳали кўзланган мақсадга эришилмагани, бу борада ишни янада жонлантириш зарурлиги, газета ва журналлар нашр этиш масалаларига эътиборни кучайтириш, муассислар билан жамғарма ўртасидаги алоқаларни шартнома асосида такомиллаштириш лозимлигини таъкидладилар.

Шунингдек, йиғилишда жамғарманинг бошқарув раёсати сайланди.

(ЎзА).

МАРОҚЛИ ТАДБИР

Пойтахтимиздаги турли жамоаларда "Давлат тили ҳақида"ги Қонун қабул қилинганлигининг беш йиллиги муносабати билан анжуманлар, учрашувлар, семинар-кенгашлар бўлиб ўтди. Ана шундай тадбир Ўзбекистон Республикаси аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхона ва ташкилотлар уюшмасининг мажлислар залида ташкил этилди.

Шаҳримиз ва вилоятлардаги маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар, ташкилотларнинг вакиллари иштирок этган ушбу анжуманни "Ўзмаиший хизматуюшма" раёсатининг раиси З. Собиров кириш сўзи билан очди. Раёсат раисининг ўринбосари, давлат тили бўйича уюшма комиссиясининг раиси Ҳ. Аббосов "Давлат тили ҳақида"ги Қонун қабул қилингандан бери тармоқда уни ҳаётга жорий қилиш борасида амалга оширилган ишлар хусусида маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тилшунослик институтининг катта илмий ходими, филология фанлари номзоди, доцент Нишонбой Ҳусанов йиғилганларга давлат тилини ҳаётга жорий қилиш бўйича кейинги пайтда қўлга киритган ютуқлар ҳақида батафсил гапириб берди. Шундан сўнг "Тошшаҳарсурат" жамоа корхонаси "Тошкент" фотостудияси мудири Вячеслав Михайлов, Фарғона вилоят маиший хизмат уюшма раёсатининг раиси Тўлқин Содиқов ва бошқалар сўзга чиқишиб, ўзлари раҳбарлик қилаётган жамоалардаги ишлар ҳақида тўхталиб ўтишди.

Шу куни "Ўзмаишийхизматуюшма" тизимида ўзбек тилида чоп этилган луғатлар, маиший хизматга оид атамалар бўйича сўзлашгичлар ва бошқа адабиётлардан иборат кўргазма барчанинг диққатини ўзига жалб этди.

Саъдулла ШОДИЕВ.

Пойтахтимиз қурилишларида

ХОМ АШЁ ЎЗЛАРИДАН

Ҳозирги кунда қайси қурилиш майдонига борманг, кейинги ойлар ичида шаҳримизда қурилиш ишлари анча жонланиб қолганлигининг гувоҳи бўласиз. Бунинг сабаби нимада?

— Кейинги вақтларда биз кўплаб чет эл фирмалари билан алоқани тиклаяпмиз, — дейди "Тошкентқурилиш" давлат-ҳиссадорлик корпорацияси раиси Тоҳир Зокиров. — Масалан, бугунги кунга келиб "Сапир ва Долев" Исроил фирмаси билан алоқамиз жуда мустаҳкам. Биз улар билан "Қурилиш техникаси" бизнес-марказини ташкил этдик. Келажакда бу ерда чет эл ишбилармонлари жойлашади.

Бундан ташқари ҳозир "Кало—Холдинг" чет эл фирмаси билан ҳам шартномалар тузишга ҳаракат қилмоқдамиз. Биз бу фирма билан жаҳондаги кўплаб мамлакатларда қўлланилаётган алюминдан ишланадиган қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқчимиз. Ҳозирча улар билан томга ёпиладиган сопол буюмларини ишлаб чиқарадиган қўшма корхона туздик. Айни пайтда у Сергелидаги ғишт заводи қошида ишлаб турибди. Ҳозирги кунда бу "Қурилишсервис" қўшма корхонасини янада кенгайтириш ишлари олиб борилмоқда. Бу ерга ҳозир алюминдан ишланадиган қурилиш материаллари ишлаб чиқарадиган ускуналар олиб келинмоқда. Шу йил охирига бориб эса шу ускуналар ишга тушгандан кейин керакли қурилиш материалларини оламиз. Шунингдек, алюмин ром ишлаб чиқарадиган ускуналарни ишга тушириш учун ҳам ишлар олиб борилмоқда. Бу ромлар ёғоч танқислиги пайтида уй-жой ҳамда маъмурий бинолар қураётганда жуда асқотади. Хуллас, биз келажакда керак бўлган қурилиш хом ашёларни ўзимизда ишлаб чиқаришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Ҳақиқатан ҳам юқорида таъкидлаганимиздек, пойтахтда кейинги пайтларда қурилиш ишлари жонланиб қолди. Масалан, қурувчилар ўтган ойнинг ўзида бир қанча қурилиш нуқталарини қуриб битказишди. Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун бунга бир неча мисоллар келтирсак.

Яқинда шаҳримизнинг "Ғалабанинг 40 йиллиги" мавзесида 9 қаватли ётоқхона фойдаланишга топширилди. Бинода қурилиш ишларини корпорацияга қарашли 1-уйсозлик комбинати бунёдкорлари амалга оширишди. Умумий сатҳи 2508 квадрат метрни ташкил этган ётоқхонада яшаш учун ҳамма шарт-шароитлар мавжуд.

Йирик ҳажмли-блокли тажриба уйсозлик комбинати бунёдкорлари эса бундан бир неча ой илгари "Қурувчи" мавзесида 9 қаватли турар жой биносида қурилиш ишларини бошлаб юборишган эди. Даҳада 9-рақам билан номланган бу уй яқинда фойдаланишга топширилди. Айни пайтда бинога 90 та хонадон эгалари кўчиб киришмоқда.

Корпорация қошида яқинда таркиб топган якка тартибдаги уйларни бунёд этадиган бирлашма ҳам янги уйларни ишга туширишда фаол қатнашмоқда. Мисол учун бирлашма куни кеча "Подъёмник" корхонаси ишчи ва хизматчиларига аталган 5 қаватли турар жой биносини фойдаланишга топширди. Бинокорлар умумий сатҳи 2430 квадрат метрни ташкил этган уйнинг сифатига алоҳида эътибор беришди. 2,3 ҳамда 4 хонадан иборат корхоналарнинг ичи кенг ва ёруғдир. 30 та хонадон эгаларига мўлжалланган уйнинг пишган ғиштдан қурилгани ҳам фикримизнинг далилидир.

159-трест қурувчилари бу йил мактаб ва боғчаларни ишга туширишда ўтган йилгига қараганда анча яхши натижаларга эришди. Улар Сағбон кўчасида 810 ўқувчига, "Ўрикзор" даҳасида 1266 ўқувчига мўлжалланган мактабларни тўлалигича қуриб битказишди. Айни пайтда ҳозирги замон талабларига тўла жавоб бера оладиган мазкур мактабларда ўқувчилар яйраб ўқишмоқда.

Бугунги кунда корпорация айниқса якка тартибдаги уйларни қуришга катта эътибор бермоқда. Масалан яқинда 1-уйсозлик комбинати 31 та якка тартибдаги уйларни фойдаланишга топширди. Йирик ҳажмли-блокли тажриба уйсозлик комбинати қурувчилари ҳозир ана шундай уйлардан 7 тасида ишлашмоқда. Яқинда қурувчилар шуларнинг иккитасида қурилиш-тиклаш ишларини тугатишди. Қолганларида бинокорлик ишлари кетмоқда. Уйларнинг ҳар бири 6—7 хонадан иборат бўлиб, бу ерда яшаш учун ҳамма шарт-шароитлар муҳайё. Мисол учун уйнинг тагида ертўла бўлиб, бу ерда сабзавот маҳсулотларини сақласа бўлади. Машина қўйиш жойи ҳамда уйнинг иссиқ ва совуқ сув билан таъминланганлиги эса ҳамшаҳарларимизга жуда маъқул бўлмоқда. Бунга уй олдидаги 6—10 сотихгача бўлган экин экиш учун мўлжалланган томорқани ҳам қўшиб ўтиш керак.

Бу йил якка тартибда уй қуриш учун корпорацияга Акмал Икромов туманидан 35 гектар ер ажратишди. Бу ерда қурувчилар ҳар хил якка тартибдаги уйларни қуриб битказишмоқчи. Бу уйлар ҳар томонлама жаҳон андозаларига жавоб бера оладиган бўлади.

Умуман олганда корпорация бўйича шу йил 8 ой ичида 461,9 минг квадрат метр турар жой бинолари фойдаланишга топширилди. Қурувчилар бу йил айниқса мактаб ва боғчаларни қуришга катта эътибор беришди. Улар 5313 ўқувчига ҳамда 530 та жажжиларга мўлжалланган мактаб ва боғчаларни фойдаланишга топширди. Бир сўз билан айтганда мактаб қурилиши бўйича ўтган йилга қараганда ўсиш суръати 104 фоизни, боғча бўйича 2,8 бараварни ташкил этди.

Ғулом ЮСУПОВ.

САНЪАТКОРЛАР ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

• Шу кунларда пахта майдонларида дала меҳнаткашларининг не-не машаққатлар билан етиштирган "оқ олтин" ҳосилини йиғиб-териб олиш авжида. Куз ҳавосининг ҳар бир дақиқасини қадрлаб, тинимсиз тер тўкаётган заршунос пахтакорларга йиғим-терим мавсумида қандай маданий хизматлар кўрсатилади, деган савол билан Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги маданий-маърифий ишлар ва халқ ижодиёти бошқармаси бошлиғи Рустам Хўжаевга мурожаат этдик.

— Бугунги кунда давлатга пахта топшириш қизғин паллага кирган. Шундай лаҳзаларда меҳнат қилиш билан бирга мароқли ҳордиқ чиқаришга не етсин! Яхши куй-қўшиқ далаларда жавлон ураётган пахтакорларни, ҳиммати баланд ҳашарчиларни меҳнат зафарларига ундайди. Чарчоқларни ёқимли қўшиқ зумда ёзиб юборишини айтмайсизми. Бу йил ҳам анъанага мувофиқ Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги тизимидаги 2656 та клублар, 13 мингдан зиёд бадиий-ҳаваскорлик жамоалари диёримиз пахтакорларига маданий хизмат кўрсатмоқдалар.

— Маданий хизмат кўрсатиш пойтахт вилояти миқёсида қай тарзда кечмоқда?

— 300 га яқин маданий-маърифий муассасаларда пахтакорларга бағишланган "Дала меҳнат аҳли, хормангиз!" деб номланган концерт дастурларини пахтакорларимизга ҳавола этмоқдалар. Зангиота тумани маданият уйи қошидаги "Ҳосил" халқ мақомчилар гуруҳи ҳар қачонгидек меҳнаткашларга ҳамкор. Жамоанинг етакчи яккахон хонандаларидан С. Қудратиллаев, Г. Муқимова, С. Эшонбеков, Э. Қодиров, раққоса З. Холиқова ва бошқаларнинг дилрабо куй-қўшиқлари, мафтункор рақслари пахтакорларга манзур бўляпти. Шунингдек, Юқори Чирчиқ тумани маданият уйи қошидаги "Наврўз" халқ театри Ўрозбек Бадиковнинг "Олтин товоқ", "Қизларга куёв керак" деб номланган янги саҳна асарларини бевосита дала шийпонларида намойиш этмоқдалар.

— Пойтахтимиздаги маданият масканларининг бу хайрли ишдаги иштироки қандай бўляпти?

— Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрининг етакчи санъаткорлари — халқ артистлари Зикир Муҳаммаджонов, Ёқуб Аҳмедов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Ёдгор Саъдиев, Гавҳар Зокирова ва бошқа ижрочилар "Соҳибқирон Темур", "Мирзо Улуғбек" ва "Фиғон" спектаклларидан кўринишлар, бошқа драмалардан парчалар, монологлардан ташкил топган янги катта томоша дастури тайёрлашган. Муқимий номли мусиқий театри ижодий жамоаси ҳам халқ назарига тушган энг яхши спектакллардан кўринишлар, ария, дуэт ва рақслардан таркиб топган дастўрни тайёрлаб, пахтакорлар хизматида бўлмоқдалар. М. Қориёқубов номли давлат филармониясининг ижодий жамоаларидан "Лазги" "Шодлик", "Зарафшон" ва бошқа мусиқий гуруҳлар, Ўзбекистон халқ артисти Ғуломжон Ёқубов бошчилигидаги мусиқий даста республика вилоятлари бўйлаб пахтакорларга маданий хизмат кўрсатмоқдалар

Нодира УМАРОВА

суҳбатлашди.

ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНИГА ЭҲТИРОМ

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва Фарғона вилоят Ички ишлар бошқармаси ташаббуси билан Ватанимиз мустақиллигига садоқат билан хизмат қилган, қонунчиликни мустаҳкамлашга, жиноятчиликка қарши аёвсиз кураш олиб борган Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармасининг собиқ бошлиғи, милиция генерал майори марҳум Комилжон Ғофуров хотирасига бағишланган республика Ички ишлар бошқармаларининг футбол бўйича хотира турнирини 2—6 ноябрь кунлари ўтказиш белгиланди.

Бу пойтахтимизда ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш, фуқароларнинг тинч ва осойишта яшаб, меҳнат қилишини таъминлашга катта ҳисса қўшган довюрак, ажойиб инсон хотирасига кўрсатилаётган эҳтиромнинг яна бир тимсолидир.

Мазкур хотира турнирида Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, республикамиз вилоятлари ва Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси, Транспорт милицияси бошқармаси, Ахлоқ тузатиш ишлари бошқармаси жамоалари иштирок этади.

Гуруҳ ўйинлари Қўқон, Марғилон ва Фарғона шаҳарлари ўйингоҳларида бўлиб ўтади.

Мусобақанинг якуний беллашуви Фарғона шаҳрида ўтказилади.

Сайдолим ХАЙДАРОВ.

Хотин-қизлар кенгашлари фаолиятидан

МАЪНАВИЙ БАРКАМОЛЛИК ЙЎЛИДА

Ҳозирги бозор иқтисодиёти даврида Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети ҳам пойтахтимиздаги аёлларга етарли шарт-шароитлар яратиш, иқтисодий ва моддий томондан ёрдам беришга ҳаракат қилаётир. Шу билан бирга фарзанд тарбияси, оилаларда маънавий баркамолликка эришиш ҳам диққат марказида. Бу борада амалга оширилаётган ишлар хусусида Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитетининг раиси Муборак Юнусхўжаева бизга қуйидагиларни гапириб берди:

— Аввало шуни айтиб ўтиш зарурки, ҳар қандай шароитда ҳам маънавиятни юксалтирмай туриб кўзланган натижага эришиб бўлмайди. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганларидек, маънавият — инсониятнинг, халқнинг, жамиятнинг, давлатнинг куч-қувватидир. Биз инсон баркамоллигига ўз таъсирини кўрсатувчи ушбу омилни эътиборга олган ҳолда фаолият юритяпмиз. Шу ўринда "Аёл ва саводхонлик" мавзусида кенг қамровли дастур ишлаб чиққанимизни айтиб ўтиш зарур. Давра суҳбатларидан бирида педагогика фанлари доктори Ойниса Мусурмонова маъруза қилиб, бу борадаги ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди. Кўпчилик фаолларимиз ўзларининг қимматли таклифларини ўртага ташлаб, қўллаб-қувватладилар.

Ҳақиқатдан ҳам чуқурроқ ўйлаб қаралса, бугунги кунда миллий истиқлол мафкурасини тарғибот қилиш учун аёлларимиз билимдон, оқила бўлишлари зарур. Илгари фанлар бўйича илмий ишлар олиб бораётган, номзодлик ва докторлик диссертацияларини ёқлаётган аёлларимиз кўпчиликни ташкил этарди. Бозор муносабатларига ўтганимиз туфайли баъзилар тижорат билан шуғулланишяпти. Аммо билим олиш, бой меросимизни эгаллаб, ён-атрофдагиларга етказиш инсоний бурчимиз эканлигини унутмаслигимиз зарур. Мана шу масала Яккасарой туманидаги "Ўрикзор" маҳалласи, Акмал Икромов туманидаги Ўткир маҳалласи ва Юнусобод туманидаги бир қанча маҳаллаларда ўтказилган йиғилишларда тилга олинди.

Яна бир томони, хотин-қизларимиз мустақил юртимизнинг тарихини пухта билишлари талаб этилади. Шу ўринда "Ўтмиш меросимиз ва бугунги кунимиз" йўналишида олиб бораётган ишларимизни айтиб ўтмоқчиман. Шу мавзуда ўтказилаётган давра суҳбатлари, ижодий мулоқотлар, учрашувлар ўзининг яхши натижасини беряпти. Мирзо Улуғбек номидаги маданият ва истироҳат боғида жаҳон фалакиёт фани тараққиётига катта ҳисса қўшган мунажжим ва аллома Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллигига бағишланган "Осмон илмининг султони" деб номланган бадиий кеча ташкил этдик. Улуғ мутафаккир олимнинг ҳаёти ва илмий мероси ҳақидаги мунозарада шоиралардан Нодира Рашидова, Фарида Усмоновалар иштирок этишди. Халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов Мирзо Улуғбек сиймосида монолог ўқиди. Шайхонтоҳур туманидаги 85-мактаб ўқувчилари эса алломага бағишланган бадиий кўринишларни намойиш этишди.

Биз балоғатга етмаган ёшлар билан ишлашни яхши йўлга қўйиш мақсадида ота-оналар билан ҳамкорликни кучайтиряпмиз. Барча туманларга ўз тавсияларимизни тақдим этдик. Масалан, Бектемир тумани хотин-қизлар кенгашининг раиси Ҳайриниса Мирзажонова, Собир Раҳимов тумани хотин-қизлар кенгашининг раиси Светлана Азизхўжаевалар бошчилигида оилада фарзанд тарбияси мавзусида давра суҳбатлари ўтказилди. Бу тадбирларда суд, прокуратура ходимлари, мактабларнинг раҳбарлари иштирок этиб, ўсмирлар тарбиясидаги муаммоларни ҳал этиш бўйича фикр-мулоҳазаларини баён этдилар. Шундай учрашувларни Юнусобод, Ҳамза, Шайхонтоҳур ва Яккасарой туманларида ўтказиш ҳам режалаштирилган.

Бир сўз билан айтганда, комитетимиз аъзолари, фаолларимиз жамиятимизда маънавий қадриятларимиз қарор топиши, хотин-қизларимиз баркамолликка эришишлари учун бор билим ва ғайратларини ишга соладилар.

Саъдулла ШОДИЕВ ёзиб олди.

"Тошкент тўқимачилик комбинати" ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг барча бўлинмаларида иш қизғин тус олган. Шунингдек корхонада касбга йўналтириш бўйича ҳамда касб маҳоратини ошириш мақсадида ҳам кескин изланишлар олиб борилаётир. Айниқса 2-йигирув фабрикаси ишчи-хизматчилари бирлашманинг эришаётган ютуғига салмоқлироқ ҳисса қўшаётирлар. Йигирувчилар томонидан тайёрланган хом ашёлар сифатли газмол тўқиб чиқаришда чиқитсиз ишлатилмоқда.

СУРАТДА: жамоанинг ёш ишчиси Хуснора Усмонована кўриб турибсиз.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

ТАДБИРКОРЛИК ВА ДАРОМАД СОЛИҒИ

Бозор иқтисодиётига ўтилиши аҳоли ўртасида тадбиркорликнинг ривожланишига кенг йўл очмоқда. Бу эса аҳоли даромадларининг ўсиб боришини таъминловчи асосий воситадир. Тадбиркорликдан ҳам аҳоли, ҳам давлат манфаатдор бўлади. Аҳолининг манфаатдорлиги — унинг қўшимча даромадларининг ортиб, фаровонлиги ўсиб, моддий бойлиги кўпайиб боришидир. Давлат манфаатдорлиги эса бюджетга келиб тушадиган солиқлар кўринишидаги тушум ва маблағлардан иборатдир. Бозор эса маҳсулот турлари билан тўлиб боради. Демак, тадбиркорлик қанчалик ривожланиб, тараққий этса, уларнинг сони шунча ортиб борса давлат бюджетига тушадиган тушумларнинг миқдори ҳам тобора кўпайиб боради. Бу эса мамлакат мудофаасини мустаҳкамлаш, маориф, маданият, соғлиқни сақлаш соҳасини ривожлантиришга катта ҳисса қўшади. Мухбиримизнинг Тошкент шаҳар давлат солиқ бош бошқармаси бошлиғи, иккинчи даражали давлат солиқ хизмати маслаҳатчиси Пошшо Алиевич ИМОМҚУЛИЕВ билан суҳбат тадбиркорлардан олинадиган даромад солиқлари хусусида бўлди.

— Ҳозирги вақтда аҳолининг тадбиркорлик билан шуғулланиши учун кенг имкониятлар яратиб берилди. Тадбиркорлик билан шуғулланишни истаган фуқаро ўзи яшаб турган жойдаги туман давлат солиқ инспекциясига мурожаат этса етарли. Бунда ҳар бир фуқаро махсус ариза қоғозини тўлдириб, белгиланган миқдордаги пулни жамғарма банкига тўлаб келганидан сўнг, унга қайд гувоҳномаси ёзиб берилади. Гувоҳнома жорий йилга берилади. Қайд гувоҳномаси олган фуқаро ўзининг кундалик даромадини ва харажатларини алоҳида қайд китобига ёзиб бориши лозим. Бунинг учун унга ип ўтказилиб, рақамланган ва муҳр ҳамда имзо билан тасдиқланган қайд китоби (дафтар) берилади. Қайд гувоҳномаси олган фуқаро бир ой муддат ўтгандан сўнг гувоҳнома берган солиқ инспекциясига келиб бир ой ичида олган даромади тўғрисида баённома (декларация) беради. Шу баённомага асосан солиқ инспектори бу фуқарога йил охирига қадар бўнак (аванс) тариқасида даромад солиғи ҳисоблаб беради. Тадбиркор эса кўрсатилган муддатларда солиқни тўлаб бориши керак, акс ҳолда ўтказилган муддатнинг ҳар бир куни учун 0,2 фоиз миқдорида қўшимча пул олинади.

Тадбиркорлар ўз даромадларидан даромад солиғини ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақидан олинадиган даромад солиғи миқдорида тўлайдилар. Бунда уларнинг асосий иш жойлари бор-йўқлиги инобатга олинади. Тадбиркорлар даромад солиғи тўлашда амалдаги қонун ва қўлланмаларда кўзда тутилган барча имтиёзлардан фойдаланадилар.

Иш ҳақининг мунтазам ўсиб бориши муносабати билан даромад солиғининг миқдори ҳам ўсиб бормоқда, яъни иш ҳақининг солиққа тортилмайдиган қисмининг ўзгариб бориши сабабли иш ҳақидан даромад солиғининг миқдори 15 фоиздан 10 фоизгача эканлигини эслатиш кифоя, деб ҳисоблаймиз.

— Фаолиятнинг қайси турлари тадбиркорликка киради?

— Тадбиркор — бу ҳунарманд, уста (иморат қурувчи, сувоқчи, ғишт терувчи, автомашиналарни таъмирловчи, радиотелеаппаратураларни таъмирловчи ва ҳоказо, новвой, қандолатчи, пазанда, савдо-сотиқ билан шуғулланувчи, санъаткор, шахсий ва ижара автомашиналарда йўловчи-ташувчилар, пуллик хизмат кўрсатувчи тиббиёт ходимлари, хуллас, барча қўшимча даромад манбаи тадбиркорлик ҳисобланади. Агар бу манбалар республика қонунлари ва маҳаллий ҳокимият қарорлари билан таъқиқланмаган бўлса солиқ тўлаш элим деб, юртим деб яшайдиган ҳар бир фуқаро учун муқаддас бурч бўлиб қолиши керак. Бу ўринда жойлардаги ҳокимликлар, маҳалла кенгашларининг роли беқиёс катта. Чунки ҳар бир тадбиркор маҳаллада яшайди.

Суҳбатдош Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Излаган имкон топади

ҲИССАДОРЛИК УСУЛИ ШАРОФАТИ

Шаҳримиздаги "Шарқ гули" бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганига бир йил бўлди. Янги усул корхонага нималар берди? Унинг ҳозирги аҳволи қандай? Мана шу саволларга жавоб олиш учун бирлашма директори Саида Ғаниева билан суҳбатлашдик.

— Юртбошимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XVI сессиясида сўзлаган нутқларида ҳозирги давр нуқтаи назаридан келиб чиқиб бир қанча янги шиорларни ўртага ташладилар. Жумладан, уларнинг бирида шундай дейилади: "Иқтисодий ҳаётимизда, мулк шаклини ўзгартириб, мулкни ўз эгасига топширайлик! Эркинлик, тадбиркорлик ва ташаббускорлик асосида халқимизга фаровон ҳаёт яратиб берайлик!". Агар билсангиз бу сўзлар айнан биз саноатчиларга қаратилган, — дейди Саида Исмоиловна. — 2300 кишилик жамоамиз аҳли ҳам мана шунга амал қилиб ўз ишлаб чиқариш тажрибаларида янги усулларни қўллашяпти. Ҳозирги ҳиссадорлик усулида ишлаётганимиз ҳам фикримизнинг ёрқин далилидир.

Албатта ҳар бир янгилик биринчи навбатда яхши самара бергандагина фойдалидир. Шу жиҳатдан қараганда ҳиссадорлик усулига ўтишимиз корхона учун ҳам, аъзоларимиз учун ҳам қатор қулайликлар яратди. Чунончи ишчининг ўз меҳнатига қизиқиши ортди. Унумли ишласа ҳамёни янада қаппайишини юракдан ҳис этди. Нормани бажарганлиги учун бир мукофот, ошириб адо этганлиги учун эса яна бир қўшимча мукофот пулларини оладиган бўлди. Шунга яраша ойлик даромад ва ишлаб чиқариш унумдорлиги ҳам ошди. Буни масалан, биргина 9 ойлик режани ортиғи билан уддалаганимизда ҳам кўриш мумкин. Шу муддат давомида 9 миллион 651 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариши лозим бўлса бу кўрсаткич 10 миллион сўмга яқин қилиб бажарилди. Товар маҳсулотлари режадаги 3 миллион 382 минг сўм ўрнига салкам 4 миллион сўм атрофида уддаланди. Албатта, ҳозирги таъминот масаласи оқсаб турган бир даврда бундай кўрсаткичга эришиш ўз-ўзидан бўлмайди.

— Саида Исмоиловна, чиндан ҳам, ҳозирги иқтисодий тақчиллик вақтида кўплаб корхоналар таъминотдан қийналиб ўтириб қолишяпти. Сизларда бу борада аҳвол қандай?

— Оччиғи ҳозир "Олма пиш, оғзимга туш"деб қараб ўтирадиган замон эмас, айниқса таъминот масаласида. Ҳозир ўзинг учун ҳаракат қилиб, ўзинг елиб-югурмасанг биров сенга ёрдам бермайди. Энди "Корхонамизга шартномадаги буюмлар ўз вақтида етиб келмаяпти" деб ўтирадиган пайт ҳам ўтди. Давр тадбиркор ва ишбилармон бўлишни талаб этаётган экан, шунга яраша иш юритиш лозим.

Зеро, таъминот корхонанинг юраги экан, унинг хусусида кеча-кундуз бош қотиряпмиз. Ҳамдўстлик мамлакатларидан нажот кутмай Тожикистоннинг Хўжанд, республикамизнинг Наманган, Андижон, Фарғона, Бухоро шаҳарлари билан алоқани кучайтиряпмиз. Албатта қарс икки қўлдан чиқади. Шунга кўра ўз навбатида биз ҳам шартномачиларимизни турли буюмлар, сўзаналар билан таъминлаб, уларнинг истакларини бажо келтириб турибмиз.

— Йилдан-йилга харидорлар талаби ортиб беряпти. Уларнинг янгидан-янги, бири-биридан бежирим маҳсулотларга истаклари баланд. Узоққа бормай шу йил ҳақида гап юрита қолайлик. Қани айтингчи, бу йил корхона ўз харидорларини қанақа янги маҳсулотлар билан сийлади?

— Йил бошидан бери юз турдан ортиқ янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштирдик. Улардан энг асосийларини айта қолай. Мустақиллик байрами арафасида ҳумо қуши расми туширилган гилам ва гиламчалар тўқиб чиқарилди. Буюк мунажжим Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллиги муносабати билан унинг расми акс эттирилган ипак гиламлар ишлаб чиқардик. Умуман 1х1,5 метр, 2х1,5 метрли гиламчалардан беш нусхада тайёрлашни ўзлаштириб олдик. Хонадонлар кўркига кўрк қўшадиган бу ипак маҳсулотлар фақат уй деворларига қоқиб қўйишга мўлжалланган. Бундан ташқари агар олдин бир хил палак ишлаб чиқарган бўлсак, бу йил уларнинг сони ҳам беш турга етди.

Яна бир янгилик шуки, ҳиссадорлик усули ишимизга бирмунча ўзгартишлар киритишга мажбур этди. Шу мақсадда попоп цехи қошида янги тажриба бўлимини очдик. Бутун янги буюмларимиз мана шу жойда синовдан ўтгандан кейин ҳаётга йўлланма олади. Бўлимга тажрибали уста Ҳалима Шоакбарованы бош этиб тайинладик. Ҳозир бу ерда 20 синовчи-ишчи янги маҳсулотлар устида бош қотирмоқда.

— Саида Исмоиловна, октябрь ойи ҳам поёнига етмоқда. Унинг натижаси қанақа бўляпти?

— Режа ортиғи билан бажарилишига ишончим комил. Чунки кунлик кўрсаткичларимиз буни исботлаб турибди. Бир сўз билан айтганда, белгиланган 2 миллион 216 минг сўмлик истеъмол буюмлари ўрнига 2 миллион 220 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашни мақсад қилиб қўйганмиз.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Ҳуқуқий давлат сари

ИНСОН МАНФААТЛАРИ ҲИСОБГА ОЛИНГАН

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн олтинчи сессиясида қабул қилинган жумҳуриятимизнинг биринчи Жиноят кодекси жиноятчиликка қарши курашда ҳуқуқий асос бўлиб ҳисобланади.

Хўш, ушбу кодекснинг ўзига хос қандай янги томонларию афзалликлари бор, унда урф-одатларимиз, турмуш шароитимиз қай даражада акс этган, деган саволларнинг туғилиши табиий. Масалага аниқлик киритиш мақсадида биз Жиноят кодекси лойиҳаси устида астойдил меҳнат қилган шу соҳанинг бир гуруҳ мутахассислари — Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг ўринбосари, Жиноят кодекси лойиҳасини тайёрлаш комиссиясининг ҳамраиси Маъмур Жалилов, Тошкент давлат юридик институти Жиноят ҳуқуқи кафедрасининг мудири, юридик фанлари доктори, профессор Мирзаюсуп Рустамов, шу институт Жиноят ҳуқуқи кафедраси доценти, юридик фанлари номзоди Баҳром Аҳроров ҳамда Республика Ички ишлар вазирлиги Академияси Жиноят ҳуқуқи кафедрасининг бошлиғи, юридик фанлари номзоди, доцент Александр Якубовлар иштирокида давра суҳбати ўтказдик.

— Янги кодекс лойиҳаси устида ишлаш пайтида қайси масалаларга асосий эътибор қаратилди?

Маъмур ЖАЛИЛОВ: Ҳақиқатан ҳам кодекс лойиҳасини қайта ишлаш пайтида фақатгина оғир ва хавфли жиноятлар учун жазони кучайтириш масалалари кўрилмасдан, балки жамият учун унчалик ижтимоий хавфли бўлмаган жиноятларни маъмурий ҳуқуқбузарлик даражасига ўтказиш масаласи ҳам муҳокама қилинди.

Жиноят кодексининг лойиҳасини ишлаб чиқишда илғор демократик давлатларнинг бу соҳадаги тажрибалари, давлатчилигимизнинг тарихи ва кўплаб қонунлар мукаммал ўрганиб чиқилди. Миллий урф-одатларимизга алоҳида эътибор қаратилди.

Янги кодекс концепцияси асосан шахсни, унинг ҳуқуқ ва эркинлигини, мулкини, жамият ва давлат манфаатларини, табиий муҳитни ҳамда тинчлик ва хавфсизликларни ҳар қандай жиноий тажовузлардан Ўзбекистон Республикаси Қонунларига асосланган ҳолда ҳимоя этишни ўз олдига асосий вазифа қилиб қўяди.

Жиноят учун тайинланадиган жазо тизимини ўзгартириш масаласи муҳокама қилинганда энг аввал жиноий жазонинг мақсадларини ҳисобга олиш лозим, деб топилди.

Амалда қўлланиб келинган, ижобий натижалар бермаган шартли жазо тайинлаш, мажбурий меҳнатга жалб қилиш, вазифасидан бўшатиш, жамоат иззаси бериш, сургун, бадарға каби жазо турлари янги кодексдан чиқариб ташланди, шу билан бирга жиноий жазонинг мақсадига тўғри келадиган, бозор иқтисодиётига мос бўлган жазонинг янги турлари белгиланди.

Жазо тайинлаш масаласида эҳтиётсизлик оқибатида, енгил ва унча оғир бўлмаган биринчи марта содир этилган жиноятлар учун енгилроқ жазо тайинлаш, шахсни озодликдан маҳрум этмасдан тарбиялаш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

— Кодексда жазо тайинлаш борасида қандай янги жиҳатларни кўрамиз?

Маъмур ЖАЛИЛОВ: Кодексда биринчи марта жазо тайинлашнинг чегаралари аниқ қилиб белгиланди, яъни унча оғир бўлмаган жиноятлар учун беш йилгача, оғир жиноятлар учун ўн йилгача, ўта оғир жиноятлар учун йигирма йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси, бир неча ҳукмлар бўйича йигирма беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазосини белгилашлик кўзда тутилган.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади: жазо деганда аслида нимани тушуниш керак?

Бу ҳақда жиноят кодексининг 42-моддасида шундай дейилган:

Жазо жиноят содир этишда айбли деб топилган шахсга нисбатан давлат номидан суд ҳукми билан қўлланадиган ва маҳкумни қонунда назарда тутилган муайян ҳуқуқ ва эркинликлардан маҳрум қилиш ёки уларни чеклашдан иборат мажбурлов чорасидир.

Жазо маҳкумни аҳлоқан тузатиш, унинг жиноий фаолиятини давом эттиришга тўсқинлик қилиш ҳамда маҳкум, шунингдек бошқа шахслар янги жиноят содир этишини олдини олиш мақсадида қўлланилади.

Жиноят кодексига янги 7-модда киритилди, бу — инсонпарварлик принципидир. Бу моддада жазо ва ҳуқуқий таъсирнинг бошқа чоралари жисмоний азоб бериш ёки инсоний қадр-қимматни камситиш мақсадини кўзламайди, дейилган.

Жазо тизимида ҳам бир қанча янгиликлар кодексга киритилди, яъни қамоқ жазоси, интизомий жазо қисмига жўнатиш, хизмат бўйича чеклаш.

Шулардан қамоқ жазоси бир ойдан олти ойгача муддатга белгиланади.

Бу жазо тури воя а етмаганларга нисбатан ҳам қўлланилади ва озодликдан маҳрум қилиш жазосидан фарқ қилади.

Озодликдан маҳрум қилиш жазосида — маҳкумни жазони ўташ колониясида ёки турмага жойлаштириш орқали жамиятдан ажратилади.

Озодликдан маҳрум қилиш жазоси олти ойдан йигирма йилгача белгиланади.

Қамоқ жазоси унча оғир бўлмаган жиноят содир қилган, муқаддам судланмаган шахсларга нисбатан қўлланилади.

Янги кодексда жарима тайинлаш жазосини қатъий пул миқдорида белгилашдан воз кечилди. Инфляция жараёнлари ҳисобга олиниб, жарима миқдори энг кам ойлик иш ҳақининг беш бараваридан юз баробаргача миқдорда белгиланди.

— Янги жиноят кодекси амалдаги жиноят қонунидан ўзининг қайси жиҳатлари билан фарқланади?

Мирзаюсуп РУСТАМБОЕВ: Ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солишдек эзгу ниятни кўзлаб ишлаб чиқилган, юксак тажрибага асосланган янги Жиноят қонуни, давлатимиздаги вужудга келган сиёсий-ижтимоий ва маънавий шароитларни ҳисобга олган ҳолда яратилди. Жиноят кодекси қоидалари узоқ муддатларга мўлжалланган бўлиб, унга давлатимизнинг келажакдаги ривожланиши хусусидаги юртбошимиз Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган ва асослаб берилган беш тамойил асос қилиб олинган. Унда жиноий ҳодисаларни олдиндан кўра билиш имкониятлари мужассамлаштирилган, бу шубҳасиз салбий жараёнларни тартибга солишга хизмат қилади.

Жиноят кодекси жиноятчиликнинг асосий даражаси ва ҳолатларини, шунингдек замонавий жиноят ҳуқуқи сиёсатларини ҳисобга олган ҳолда, жамиятимизнинг халқ ҳокимиятчилиги ва иқтисодий асосларини ҳимоя қилиш воситасидир.

Янги Жиноят кодекси Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида ва бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда мустаҳкамлаб қўйилган қадриятлар тизимини ҳимоя қилиш вазифасини ўз олдига қўйиб, шахсни, унинг ҳуқуқ ва озодлигини, бутун жамият ва давлат ҳамда атроф-муҳитни, инсоният тинчлиги ва ҳавфсизлигини ҳимоя қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Шахснинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш билан биргаликда, унда жиноят ҳуқуқининг бошқа асосий хусусиятлари ҳам акс эттирилган. Уларнинг мавжудлиги давлатнинг ва унинг фуқароларининг жиноят содир қилган шахсларга қарши қандай ҳуқуқий воситалар билан кураш олиб бориши мумкинлигини аниқ ва ҳаққоний кўрсатилган. Бундан ташқари улар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан ҳуқуқ нормаларининг тўғри қўлланишини бевосита таъминлаб бериши лозим, шунингдек келажакда қонунларни такомиллаштиришда муҳим ҳуқуқий манба бўлади. Жиноят кодексининг асосий принциплари сифатида қонунчилик (4-модда), қонун олдида фуқароларнинг тенглиги (5-модда), демократизм (6-модда), инсонпарварлик (7-модда), одиллик (8-модда), айб учун жавобгарлик (9-модда), жавобгарликнинг муқаррарлиги (10-модда) каби принциплар мустаҳкамланган.

"Содир этилган қилмишнинг жиноийлиги, жазога сазоворлиги ва бошқа ҳуқуқий оқибатлари фақат жиноят кодекси билан белгиланади", "Шахс ижтимоий хавфли қилмишнинг қай бирини содир этишда айбдорлиги қонунда белгиланган тартибда исботланган тадбирдагина шу айб учун жавобгарликка тортилиши керак", "Ҳеч ким битта жиноят учун икки марта жавобгарликка тортилиши мумкин эмас", каби принциплар фақатгина ёзилибгина келмай кодекснинг умумий ва махсус қисм нормаларида ўз ифодасини топган. Масалан, жиноят кодексининг 16-моддасида Кодексда назарда тутилган жиноят таркибининг белгиларига жиноят қонунлари билан қўриқланадиган ижтимоий муносабатларга етказилган зарар: аниқ жиноий ҳаракат ёки ҳаракатсизлик шахснинг айнан шу жиноятни содир қилишида айбли эканлиги: айбланувчининг маълум ёшга етганлиги ва бошқа алоҳида белгилар киради.

— Ҳозирги кўпинча вояга етмаган ўсмирларнинг кўра-била туриб жиноятга қўл уришларининг ҳам гувоҳи бўлмоқдамиз. Янги кодексда жазо белгилашда масаланинг шу томонлари ҳам ҳисобга олинганми?

Баҳром АҲРОРОВ: Жиноят кодексининг 17-моддасига мувофиқ жиноят содир этгунга қадар ўн олти ёшга тўлган ақли расо жисмоний шахсларгина жиноий жавобгарликка тортилишлари мумкин. Бу умумий қоидага асосан қонун айрим истиснога ҳам йўл қўяди ва айрим жиноятлар бўйича ўн тўрт ёшдан ва ўн уч ёшдан ҳам жавобгарлик белгиланди. Ўн тўрт ёшдан ўн олти ёшгача бўлганлар ўзларининг жисмоний, руҳий ва ижтимоий ривожланишига кўра жиноят кодексида таъқиқланган ва ижтимоий хавфли эканлигини англайдиган ва тушунадиган жиноятларни содир қилганлиги юзасидангина жавобгарликка тортилишлари мумкин. Бундай жиноятлар сирасига қасддан одам ўлдириш (97-модданинг 1-банди); кучли ҳаяжонланиш ҳолатида қасддан одам ўлдириш (98-модда), қасддан оғир тан жароҳати етказиш (104-модда), кучли руҳий ҳаяжонланиш ҳолатида қасддан оғир ёки ўртача оғир тан жароҳати етказиш (106-модда); номусга тегиш (118-модда); жиноий эҳтиёжни ғайритабиий усулда қондириш (119-модда), одам ўғирлаш (136-модда); босқинчилик (164-модда), талончилик (166-модда), товламачилик (165-модда), ўғрилик (169-модда), мулкни қасддан йўқ қилиб юбориш ёки унга қасддан шикаст етказиш (172-модда 2-қисм), озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазони ўташ муассасаларининг иш тартибини издан чиқарувчи ҳаракатлар (220-модда), озодликдан маҳрум қилиш жойларидан қочиш (222-модда), ўқ отар қурол, ўқ дорилар, портловчи моддалар ёки портлатиш қуролларини қонунга хилоф равишда қўлга киритиш (247-модда), безорилик (276-модда) ва бошқалар киради.

Ўсиб келаётган ёш авлоднинг тарбия тизими, уларнинг одам ўлдириш жиноятларининг ижтимоий хавфлилигига тушуниб ета олишлигини ҳисобга олган ҳолда айбни оғирлаштирувчи ҳолатларда қасддан одам ўлдириш жинояти учун жавобгарлик ёши ўн уч ёшдан белгиланди.

Биринчи марта қонунчиликда айрим жиноятлар учун ўн саккиз ёшдан жиноий жавобгарлик белгиланди. Масалан, вояга етмаганларни ёки меҳнатга лаёқатсиз шахсларни, шунингдек ота-онани моддий таъминлашдан бўйин товлаш, вояга етмаган шахсни ғайри ижтимоий ҳаракатларга жалб қилиш, фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисидаги қонунларни бузиш, экология хавфсизлигига оид норма ва талабларни бузиш, ҳарбий жиноятлар учун ана шундай жавобгарлик белгиланди.

— Кейинги пайтларда уюшган жиноий гуруҳлар иштирокида содир этилаётган ҳуқуқбузарликлар сони сезиларли даражада кўпайди. Янги кодексда уюшган жиноятчиликка қарши жазо чоралари ҳам ўз аксини топганми?

Александр ЯКУБОВ: Дарҳақиқат, оммавий ахборот воситаларида ҳозир кўплаб олимлар, амалиёт ходимлари ва фуқаролар томонидан уюшган жиноятчиликка ва унинг турли кўринишларига қарши қонунчиликда тегишли ҳуқуқий жавобгарлик асосларининг йўқлиги ҳақида эътирозлар айтилмоқда. Тўғри, бу масала бўйича амалдаги қонунчиликда ҳаётда бўлаётган бундай жиноий ҳодисалар учун жавобгарлик белгиланмаган эди. Янги жиноят кодексида бу камчиликларга чек қўйилди. Биринчи марта қонунчиликда иштирокчиликнинг оддий шакли, мураккаб шакли уюшган жиноятчилик, жиноий уюшма шакллари тўғрисидаги қоидалар ўз аксини топди.

Юқорида санаб ўтилган ҳар бир шакл жамиятнинг ҳуқуқий асосларига таъсирига, ҳуқуқий оқибатларнинг ҳажмига, жазо чораларининг қўлланиш доирасига, озодликдан маҳрум қилиш режимига кўра, жиноий жавобгарликдан ёки жазодан озод қилиш имкониятларига кўра, судланганлик асосларига кўра тузилган. Оддий иштирокчилик деганда икки ва ундан ортиқ шахсларнинг олдиндан тил бириктирмаган ҳолда биргаликда жиноят содир қилишлари тушунилади. Мураккаб иштирокчилик деганда эса икки ёки ундан ортиқ шахсларнинг олдиндан тил бириктирган ҳолда жиноят содир қилиши акс этади. Иштирокчиликнинг учинчи шаклини ўзида намоён қилган "уюшган гуруҳ" тушунчаси ҳам аниқлаштирилган. Бунда икки ёки ундан ортиқ шахсларнинг олдиндан уюшган ҳолда жиноий фаолият олиб боришлари тушунилади. Тўртинчи шакли эса жиноий уюшма ҳисобланади, бунда икки ёки ундан ортиқ гуруҳнинг жиноий фаолият билан шуғулланиш учун бирлашуви тушунилади. Жиноят қонунчилигида охирги иштирокчилик шаклининг мавжудлиги уюшган жиноятчиликка қарши курашда ҳуқуқий асос бўлади. Иштирокчиликнинг бу янгича шаклида белгиланиши уларнинг жавобгарлиги ҳақидаги масаланинг ҳам янгича ҳал қилинишига асос яратди. Чунончи, жиноий уюшма ташкилотчилари ва гуруҳ аъзолари тайёргарлик кўрилган ёки содир этилишида ўзлари қатнашган барча жиноятлар учун жавобгарликка тортилиши кўрсатилган. Бундан ташқари уюшган гуруҳ ёки жиноий уюшма ташкил этган ёки уларга раҳбарлик қилган шахслар шу гуруҳ ёки уюшма содир этган барча жиноятлар учун, башарти, бу жиноятлар уларнинг ёмон нияти билан содир қилинган ва бу қонуний тарзда исботланган бўлса жавобгарликка тортиладилар.

Биз юқорида янги Жиноят кодексининг айрим жиҳатларигагина тўхталдик. Ўзбекистон давлатининг Қонун чиқарувчи органи Олий Кенгаш томонидан ҳақиқатан ҳам муҳим ва зарур қонун қабул қилинганлигини алоҳида таъкидладик. Бу муҳим Қонун кучга киргунига қадар уни тушунтириш, фуқаролар ва юридик шахслар эътиборига етказиш галдаги энг муҳим вазифадир.

Давра суҳбатини Дилшод ИСРОИЛОВ ва Абдунаби АЛИҚУЛОВЛАР ёзиб олишди.

"Чевар" акциядорлар жамияти концернининг бош корхонасида ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратилган. Бу ерда аёллар халати ва қизлар учун кўйлаклар тикиш билан бир қаторда янги туғилган чақалоқлар учун ҳам йиғма кийимлар тикилаётир. Маҳсулотлар республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларига жўнатилиб, улар харидорлар томонидан севиб харид қилинмоқда.

СУРАТДА: бош корхонанинг 1-цехида айни қизғин иш палласи.

Виктор Багаев олган сурат.

Абдулла Қодирийнинг 100 йиллиги олдидан

АДИБНИНГ АБАДИЙ УМРИ

Яқинда Ўзбекистон халқ ёзувчиси Муҳаммад Али Америка Қўшма Штатларида бўлиб қайтди. У Вашингтон университети таклифи билан бу ерда ўзбек тилини ўргатиш ишларида ҳамкорлик қилди. Абдулла Қодирий ҳақидаги катта маърузаси университет профессорлари ва талабалари томонидан қизиқиш билан тингланди. Адиб Қодирий тўғрисидаги ўз мушоҳадаларини таҳририятимизга лутфан таклиф этди. Маърузага тайёрланар эканман, ўйланиб қолдим: Шўро даврининг қайси қатағон йилларидан сўзласам экан? Маъшум 19-20-йилларнинг инсон ҳақ-ҳуқуқи топталган, ер билан яксон қилинган дамлариданми? Ўз юртида туриб "босмачи" номини олган ватанпарварларнинг аччиқ ва ғурбатли қисматиданми? Ёки куппа-кундузда айбдор саналиб қулоқ қилинган, мусофирликда хор-зор ота-боболарнинг оҳларига бепарво 30-йиллarданми? Ёки миллатнинг гулини довул сингари совуриб пайҳон қилиб кетган 37-йилданми? Ёки зиёли ва адибларга такрор офат олиб келган 50-йилданми? Ёки ҳалол ва меҳнаткаш халққа "ўзбеклар иши" деган тавқи лаънатни ёпиштириб, не-не бегуноҳ кишиларни қамоққа солган 80-йиллардanми?.. Бу айтилганларнинг ҳар бири юзлаб жилд китобларга жо бўлиши мумкин, эҳтимолки бўлмас.

Бизнинг авлод вакиллари, яъни уруш йилларида туғилган кишилар, юқоридаги воқеаларни кўрмаганмиз, 50-йилда болалар эдик, тўғри, 80-йилларни ўз кўзимиз билан кўрдик. Болалик вақтларимда отам Аҳмадқул Бекназар ўғли билан онам Турдихон Бекназар қизининг чой устида ундан-бундан суҳбатлашиб қолган пайтлари бўларди. Шунда қулоғимга қандайдир Анвар билан Раъно деган йигит-қизнинг бир-бирларига шеър айтганлари чалиниб қоларди. Отабек деган йигитнинг Марғилонга келиб Кумушбибига уйлангани ҳақида, йигитнинг мардлиги, қизнинг гўзаллиги тўғрисида ҳам тез-тез сўзлашишиб туришарди. "Ким ҳақида гапираяпсизлар?" — деган сўзларимга: "Абдулла Қодирий деган ёзувчи бўлган, зўр ёзувчи, ўша ёзувчининг китоблари— "Ўтган кунлар" ва "Меҳробдан чаён" ҳақида гаплашаяпмиз. Ўзи халқ душмани бўлиб кетган, ҳеч кимга айтма..." — жавоб берганди онам. Энди тушунсам, ҳатто ёзувчининг номини айтиш ҳам хавфли экан ўша пайтда. Отам 1910 йилда туғилган эди, онам — 1922 йилда.

Абдулла Қодирийнинг ушбу романлари машҳур бўлиб кетган 30-35 йилларда улар, табиийки ёш эдилар, ўқилган романлар тасаввури хотираларида қаттиқ муҳрланиб, ўчмас бўлиб қолган эди. Умуман, бу ҳодиса жами оталар авлодига мансубдир, десам хато бўлмас.

Мен Абдулла Қодирийнинг машҳур "Ўтган кунлар" романини ўрта мактабни битирган йилим ўқидим, бунгача мавжуд ўзбек романларини ўқигандим. Чиндан ҳам "Ўтган кунлар" жуда дилбар ва латиф бир роман экан. Ундаги тасвирлар, қаҳрамонларнинг яшаш тарзи, бир-бирлари билан муомалалари, сўзлашишлари, ҳис-туйғулари ифодаси мутлақо бошқача эди. Китобни ўқир экан, ўзим ҳам унинг қаҳрамонларидан бирига айланиб қолгандай, воқеаларнинг ичига кириб кетганим, ташвишларга тушганим, куйиб-ёнганим эсимда турибди. Ўз халқининг тарихини севиб ардоқлаган, унинг ҳаётини меҳр билан тасвирлаган ёзувчи қандай қилиб шу халқнинг душмани бўлиб қолгани, тўғрироғи, унга "халқ душмани" ёрлиғи ёпиштирилгани ҳали ҳануз кишиларни ҳайратга солади.

Адибнинг ўғли Ҳабибулла Қодирий ўзининг "Қодирийнинг сўнгги кунлари" хотира-қиссасида шундай ёзади:

Воқеа 1937 йил 31 декабрь куни бўлмоқда. НКВДнинг иккита ходими кечаси соат 11 да келиб уйидагиларни чирқиратиб, уйни ағдар-тўнтар қилиб тинтиб, Абдулла Қодирийни қора (!) машинада қаёққадир олиб кетадилар. "Дадамни шу кетганларича бошқа кўрмадик, бир энлик хат ҳам олмадик ва ўзимиз ҳам ёза олмадик. Ойим бечора кун ора, баъзан Қудратилла амаким билан овқат тайёрлаб НКВДга ёки Олой бозори ёнидаги Тоштурмага борар, туйнуклардан дадамни сўрар ва "бундай одам йўқ" жавобини олиб, йиғлай-йиғлай қайтиб келар эдилар. Айтишларича, дадамнинг гуноҳлари жуда "оғир" бўлгани учун уйдан таом, кийим-кечак олиш ҳуқуқидан ҳам маҳрум қилинган эканлар. Туйнукдан жавоб-муомала қилувчиларнинг бириси бир кун ойимга "Ёрингизга таом, кийим келтирманг, ҳар ойда 45 сўмдан пул перевод қилинг" — дебди. Ана шундан сўнг биз ҳар ой пул жўнатиб турдик..." Кейинроқда яна шундай сўзлар бор: ... дадамга бирор йилча пул юбориб турдик, кейин уни ҳам олмай қўйдилар... Шундан сўнг дадамдан яхшидир-ёмондир бирор хабар ола олмадик..."

Абдулла Қодирийнинг бу, аслида, иккинчи марта қамалиши бўлади. 1926 йилда "Йиғинли гаплар" ҳажвий мақоласи учун ноҳақдан айбланиб қамоққа тушган эди. Шу йили Ўзбекистон зиёлилари ва маорифчилари қурултойи бўлиб ўтади. Унда зиёлиларни гуруҳларга бўлиш амалга оширилади, яъни йўқсул (пролетар) ва эски зиёлилар. Эски зиёлиларга, тўғрими нотўғрими, пантуркист, миллатчи деб қарай бошлайдилар. Айниқса, пантуркист деган тушунчага қаттиқ урғу берардилар, чунки Сталин сиёсати эндигина ягона бўлган Туркистонни парчалаб, ими-жимида бешга бўлиб юборган эди, пантуркистлар эса тил ва макон бирлиги, турк бирлиги учун курашар эдилар. Шундай қилиб, Ўзбекистонда зиёлилар ва ёзувчилар бошига кулфат келтирган, то 50-йилгача давом этган машъум қатағон замони бошланган эди. Натижада, эски зиёли гуруҳига киритилганлар ишлаб турган жойларидан турли баҳоналар билан четлаштирила бошланди. Ишдан бўшагандан кейин эса уни таъқиб қилиш одатий ҳолга айланган эди. Бугунги кунда ўзбек миллий маданиятининг етук намояндалари деб ҳисобланаётган ва ҳақиқатда ҳам шундай бўлган ёзувчи, зиёлилар ўшанда "эски зиёлилар гуруҳи"га киритилган эдилар.

Қодирийнинг оиласи ёзувчининг тақдири ҳақида аниқ бир маълумотга эга бўла олмади. Лекин ҳар хил миш-мишлар келиб турарди. Гўё у фалон жойда эмиш, фалон лагерда турармиш, кимдир кўрган эмиш ва ҳоказо. Отасининг бирон хабарини топа олмай саргардон бўлган Ҳабибулла Қодирийнинг бошига ҳам кулфат тушади. Унинг хотира-қиссасидан парча ўқиймиз: "Терговчи айбномани ўқиб берди. У уч банддан иборат эди. Гўё мен: 1. Аксил-инқилобий ёшлар ташкилотининг раҳбариман 2. Отамнинг таъқиқланган асарларини уйимда сақлаганман. 3. Совет ҳукуматига қарши агитация ишларини олиб борганман..." Ҳабибулла Қодирий отасининг китобларини уйида сақлаганини тан олади холос.

Шунга қарамай узоқ тергов қийноқлари давом этади, терговчи нима бўлса ҳам бирон айбни унга қўйиш чорасини қидирарди. Яна хотира-қиссадан парча ўқиймиз: "... Хуллас, шу куни терговчим мендан: "Ҳақиқатан ҳам мен Совет ҳокимиятига душман бўлсам-да, қўрққанимдан жиноий ишларни содир қилмадим" — деб қўл қўйдириб олди". Ҳабибулла Қодирий суд кўрмай (!) Москвадаги "Особое совещание" — "Махсус маслаҳат" комиссияси ҳукмига кўра, ўн йил қамоқ муддатига жўнатилади... Ҳабибулла Қодирийнинг айби у-бу эмас, балки "эски зиёли", "халқ душмани" Абдулла Қодирий — Жулқунбой ўғли эканлиги эди. У ўн йил Шимолий Урол ўрмонзорларидаги лагерларда азоб тортиб келди.

1987 — 90-йилларда Ўзбекистон давлат архивида, давлат хавфсизлик комитети сандиқларида ётган жуда кўп материаллар матбуотда эълон қилинди. Ана шулардан маълум бўлишича, Абдулла Қодирий, шунингдек, Чўлпон, Абдурауф Фитрат, Элбек ва Ғози Юнуслар 1938 йил 4 октябрь куни кечаси эл ухлаганда Тошкентнинг хилват жойларидан бирида отиб ташланган экан...

Мен биргина мисол келтирдим. Бошқа яна ўнлаб ёзувчилар, зиёлилар, рассомлар, актёрлар ва санъат кишилари тақдирлари ҳақида ҳам маълумотлар келтириш мумкин. Уларнинг барчасида, қарийб Абдулла Қодирийга бўлган муносабатга ўхшаш ёки бироз бошқача манзарани кўришга тўғри келади. Улкан ўзбек маърифатпарвари ва адиби Абдурауф Фитрат, оташин шоир ва адиб Чўлпон, Элбек, Ғози Юнус, Усмон Носир, Зиё Саид, Шокир Сулаймон,.. рўйхатни давом эттириш мумкин. Булар — 37-йил қурбонлари. Афсуски, қанчадан қанча китоблар ёзилмай қолди, неча-неча шеъру достонлар қоғозга тушмади, не-не илмий асарлар рўёбга чиқмаган орзу бўлиб қолиб кетди. Абдулла Қодирий "Амир Умархоннинг канизи" номли роман устида иш бошлаган эди. Яқинда "Халқ сўзи" газетасида (1994 йил 17 май) Абдулла Қодирийнинг замондоши тарихчи Рауф Бойжоновнинг хотираси босилиб чиқди. Унда Абдулла Қодирийнинг машҳур халқ қаҳрамони Намоз ҳақида роман ёзиб битиргани хабари берилади. Агар бу гап рост бўлса, асар йўқолмаган бўлса ўзбек адабиёти яна бир гўзал асар билан бойиши шубҳасиз. Усмон Носир зўр достонлар ёзиб беришни кўнглига туккан эди. Чўлпон икки қисмли "Кеча ва кундуз" романини ёзиб, биринчи қисмини эълон этди, аммо иккинчиси дунё юзини кўрмади...

50-йилларда қатағоннинг иккинчи тўлқини ёпирилиб келди. Жуда кўп адибларимиз тағин қамоқларга ташланиб, лагерларда беш-олти йил азиз умрларини ўтказдилар. Улардан айримларининг номларини айтиб ўтаман. Машҳур шоир ва олим, драматург Мақсуд Шайхзода, истеъдодли адиблар Мирзакалон Исмоилий, Шуҳрат, Саид Аҳмад, Шукрулло... Хайрият, бу адиблар қамоқ деган жаҳаннамнинг бало-қазоларидан эсон-омон ўтиб Сталин ўлимидан кейин уйларига қайтдилар. Улар адабиётимизга "Мирзо Улуғбек", "Тошкентнома" (Шайхзода), "Фарғона тонг отгунча" (Мирзакалон Исмоилий), "Шинелли йиллар", "Олтин зангламас" (Шуҳрат), "Уфқ", "Келинлар қўзғолони" (Саид Аҳмад), "26, тонготар", "Кафансиз кўмилганлар" (Шукрулло) сингари романлар, драмалар, достонлар ҳадя қилдилар. Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло қамоқларда кўрган-кечирган ҳаётини "Кафансиз кўмилганлар" хотира-романида таъсирли таърифлаб берди. Роман Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат мукофотига сазовор бўлди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид Аҳмад эса ҳозир машъум тутқунликда бошидан ўтказган уқубатли дамлар ҳақида "Бетпак дала" романини якунлади.

Мен юқорида онам Турдихол Бекназар қизи ҳақида сўз келтирдим. Улар 30-йилларда қулоқ қилинган Эгамназар бобом ва катта онам Хосият биби ва яна икки сингиллари Ўғилой билан Унсунойлар Украинага сургун этилган эдилар. Катта онам саводли аёл эдилар, уларни Хосият — отинча деб аташарди. Умуман, Ўзбекистондан қулоқ қилинганлар Херсон вилоятининг Каховка туманида истиқомат қилишган, албатта, бир гуруҳи. Болалар учун мактаблар очилиб, уларда ҳам қулоқ қилинганлар ишлашган. Онам жуда яхши ўқир эканлар, 7-синфни битирганларидан кейин, бу ерда бошқа юқори синфлар бўлмаганидан, шундай ўқувчилар Ўзбекистонга ўқишни давом эттириш учун юборилган. Ўзбекистонга қайтганларидан сўнг 1939 йилда отам билан онам тўйлари бўлиб ўтади. Хосият отин эса икки қизи билан 1948 йилдагина она қишлоғига қайтиб келади. Айтишларича, Эгамназар бобом жуда зукко одам бўлган эканлар. Мусофирчиликда она юртини соғиниб, бу бало-офатлардан қандай қутилиш йўлини билолмай, ўйлангани ўйланган экан. Бобом шу ерда қазо қилади, унинг қабрини Каховкадаги мусулмонлар қабристонида дейишади. Афсус, у она юртига қайтиб кела олмади.

Қатағон йилларида қамалган ёзувчи ва шоирларнинг асарлари йиғиштириб олинди, уларни нашр қилиш бутунлай тўхтатилди, агар уларнинг китобларини кимдир сақлаб юрган бўлса, у ҳам қамоққа тушди. Жуда кўп аҳолидан йиғиб олинган, ёзувчилар кутубхоналаридан тортиб олинган китоблар ёқиб ташланди, сувларга оқизилди. Ҳабибулла Қодирий қизиқ бир ҳодисани айтиб ўтади: "Терговчим сўроқ-жавоб ҳужжатларини қўлдан чиқаргунча икки-уч марта кўчирар эди, — деб ёзади у. — Уруш йиллари, қоғоз тақчил. У оқ қоғозни иқтисод қилиш учун "Ўтган кунлар", "Меҳробдан чаён" қўлёзмаларининг орқа, яъни тоза томонига ҳомаки қилиб ёзар, сўнг оққа кўчириб, ҳомаки қоғозларни йиртиб ёнидаги саватга ташлар эди. Гоҳо махорка ўраб чекишга қоғоз сўрасам: "Ма, дадангнинг романларига ўраб чек", — деб, сиёҳ қаламда ёзилган қўлёзмалардан бир нечасини йиртиб-йиртиб менга берар эди..." Буни қандай изоҳлашни ҳам билмайсан киши. Ваҳшийлик, десам сал юмшоқроқ айтган бўламанми...

Юқорида айтилганидек, 1987-90-йилларда архив материаллари кўтарилганда ёзувчилар ва зиёлиларнинг қандай қамалганлари кенг тафсилотлари билан маълум бўлди. Бу тафсилотлар газета ва журналларда, китобларда эълон қилинган, барчаси ўқувчилар оммасига маълум, менинг бу гапларим, бинобарин, энди янгилик эмас.

1991 йил 31 август куни Ўзбекистон Республикаси парламенти Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилди. Ўзбекистон энди озод ва мустақил бўлиб оламга юз бурмоқда. Сталин замонида хор-зор қилинган ўғил-қизларнинг номларини, обрўларини қайтадан тикламоқда, ўзбек тили давлат тили деб қабул қилинди: ўтган йили Ўзбекистон парламенти миллий алифбони лотин алифбосига ўтказиш ҳақида қарор қабул қилди. Энди келгуси йил биринчи синф болалари ўқишни лотин алифбосида бошлайдилар. Тарих фани ҳам мутлақо янгича йўлда ўрганилади. Бу йил Абдулла Қодирий туғилганига 100 йил тўлади ва бу сана мамлакатда кенг нишонланади. Ҳозир Абдулла Қодирий номида давлат мукофоти таъсис этилди. Бу йил шунингдек, Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги ҳам байрам қилинмоқда... Бу кутлуғ ва эзгу ишлар бошида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов турибди. Ҳа, ўзбек халқи энди ўзлигини таниб, оламга боқмоқда. Жаҳон халқлари силсиласида ўзининг қонуний шарафли ўрнини эгалламоқда.

Муҳаммад АЛИ.
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

Она тилим — жону дилим

ДАВЛАТ ДАСТУРИГА МУВОФИҚ

"Давлат тили ҳақида"ги Қонуннинг амалга оширилиши юзасидан қабул қилинган Давлат дастурига мувофиқ Тошкент шаҳрида "Она тили куни" байрами ҳар жиҳатдан қизғин ва мазмунли ўтганлиги ҳақида "Оқшом"га хушхабарлар, мактублар келиб турибди.

Шайхонтоҳур туманидаги "Оқлон", Ҳувайдо, "Қаҳрамон", У. Йўлдошев номли, "Наврўз" маҳаллаларида "Машъал" жамияти ҳамда Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейи билан ҳамкорликда "Тилга ҳурмат — элга ҳурмат", "Тил билганни — эл билар", "Сўзи бойнинг — ўзи бой" каби мавзуларда кечалар, учрашувлар ўтказилди.

А. Навоий номидаги Адабиёт музейида "Абдулла Қодирий ўзбек адабий тили тарғиботчиси" деган мавзуда кўргазма очилди.

Бундай тадбир тумандаги барча мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, корхона ва ташкилотлар, маҳаллаларда ҳам ўтказилди.

***

Бектемир туманидаги Тошкент автомобиль-транспорт экспедицияси, "Ўзинтранс" ва ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш таъмирлаш марказий базаси корхоналарида ўтказилиб, ишчи-хизматчилар ёзувчи, санъаткорлар билан учрашдилар. Тадбирлар концерт билан якунланди.

Шунингдек, бундай тадбирлар тумандаги О. Аширов номли маҳаллада "Тилга эътибор — элга эътибор", "Бузовчи" маҳалласида "Тил олган — эл олади", "Бектемир" маҳалласида "Она тилим — жон тилим", "Мустақиллик" маҳалласида "Тилга ҳурмат-элга ҳурмат" мавзуларида адабий кечалар, суҳбатлар уюштирилди. Ушбу тадбирлар туман маданият бўлими томонидан ташкил этилган концерт дастури билан якунланди.

***

Миробод тумани халқ таълими бўлимида тантанали линейка ва очиқ машғулотлар, рус мактабларида ўзбек тили ўқитувчилари учун "Тил ўқитувчиси" кўрик танлови ўтказилди.

***

Яккасарой туманидаги 17 та маҳаллада Тил байрами куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонига биноан "Шуҳрат" ва "Жасорат" медаллари билан тақдирланган маҳалла фахрийларига мукофотлар топширилди.

Туман халқ таълими муассасаларида Давлат мадҳияси ижроси бўйича кўрик-танлов ўтказилди.

Мактаблар ва болалар боғчаларида ёшларни халқимизнинг миллий урф-одатлари, анъаналарига нисбатан ҳурмат, муҳаббат ҳисларини кучайтиришга бағишланган "Меҳржон" байрами, "Қизлар давраси", "Балли, йигитлар!" кўрик-танловлари бўлиб ўтди.

***

Мирзо Улуғбек тумани мактабгача тарбия муассасаларида байрам эрталиклари уюштирилди. "Ўзбек тилини ўрганамиз", "Ҳур ўлкам Ўзбекистон", "Миллий бурчак"лар ташкил этилди.

Тумандаги барча умумтаълим мактабларида маҳалла қўмиталари билан ҳамкорликда бир қатор тадбирлар ўтказилди. Жумладан, Шарқшунослик институти олимлари билан ҳамкорликда Файзулла Хўжаев, "Олимлар", "Мустақиллик", "2-Бўз" маҳаллалари "Она тилим — жону дилим" амалий кенгаши, 222-мактаб жамоаси Шукур Бурхонов маҳалласи билан ҳамкорликда "Адиблар билан учрашув" кечаси, БУИ марказида "Тил байрами" тантанали ўтказилди.

Шунингдек, "Тошавтоматика", "Тошкент-3" ун заводларида, "Грампластинка", "Ўзбек пахтамаш" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа корхоналарда ҳам она тили кунига бағишлаб ўтказилган тадбирлар кўпчиликка манзур бўлди.

***

Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармасида бу йилги анъанавий тил байрамига қизғин ҳозирлик кўрилди. Яъни шу йилнинг 29 август куни ўтказилган шаҳар тил ва адабиёт ўқитувчиларининг илмий-амалий анжуманида "Мустақиллик куни" ва "Тил байрами куни"ни ўтказиш ҳақида йўлланма берилган эди. Тавсияларда хусусан 16 октябрдан 1 ноябргача Тошкент шаҳар ХТББ тасарруфидаги барча муассасаларда "Тил байрами куни"ни фестиваль тариқасида ўтказиш кўзда тутилганди. Шунга кўра ушбу байрамни 2 хафта мобайнида параллел синфлар бўйича ўзаро мусобақа тарзида, энг яхши иншолар, рефератлар кўрикларини ўтказиш, ўқитувчилар орасида эса "Юқори савияда дарс ўтиш турлари" тарзида ўтказиш тавсия этилганди.

Шу асосда ҳар бир туман халқ таълими бўлими ҳокимликлар билан ҳамкорликда ўзларининг "Тил байрами куни"ни ўтказиш юзасидан тадбирларини ишлаб чиқдилар.

Белгиланган тадбирлар асосида Ҳамза туман халқ таълими бўлими ва Тошкент шаҳар ХТББ ҳамкорликда "Авиасозлар" маданият саройида "Она тили куни"га бағишланган мактаблараро фестиваль ўтказдилар.

Унда рус забонли ўқувчилар ўзбек тилида шеър, қўшиқлар айтишди, рақсга тушишди. Ўзбек халқининг миллий урф-одатлари бўйича "Бешик тўйи", "Меҳмонни кутиб олиш" каби халқ удумларини саҳнада маҳорат билан намойиш қилишди.

Шаҳар ХТББга қарашли муассасаларда "Ўзбек тили — она юртим тили", "Ёш мусаввирлар ижодидан", "Жаннатмакон юртим-Ўзбекистон" (198-мактабда), "Тил — дил калити" (204-мактабда) мавзуида илмий-адабий кеча, 207-мактабда "Тилингни авайла — омондир бошинг" номли қувноқлар ва зукколар беллашуви, 226-мактабда она тили, Ватан, юрт ҳақидаги шеърлар танлови, 288-мактабда шу мавзуга бағишланган адабий кеча, 127-мактабда "Она тилим — жону дилим" танлови, 2-мактабда "Зукколар, қувноқлар" клуби, 249-мактабда "Тилга эътибор — элга эътибор" кечаси ўтказилди.

Уларда таниқли шоирлардан Абдулла Орипов, Муҳаммад Али, Рауф Толипов, Нилуфар Холхўжаева, Фарида Усмонова ва тилшунос олим Ҳабибулло Бектемировлар қатнашди.

Республика ўқув-методика маркази — ўқитувчилар уйида "Тил байрами" ўтказилди. Унда 10, 120-мактабларнинг русийзабон ўқувчилари ўзбек тилида шеърлар, ашулаларни ижро этдилар, рақсга тушишди.

***

Шаҳар маданият ишлари бош бошқармаси тасарруфидаги муассасаларда ҳам "Она тили куни" қизғин нишонланди. Жумладан, Юнусобод туманидаги 1-болалар мусиқа мактабида 1, 13, 26-болалар мусиқа мактабларининг ўқувчи ва ўқитувчилари иштирокида, 9-болалар мусиқа мактабида 9, 16, 28-болалар мусиқа мактабларининг ўқувчилари иштирокида, Миробод туманидаги 22, Бектемир туманидаги болалар мусиқа мактабларида концерт, Собир Раҳимов туманидаги 2, Мирзо Улуғбек туманидаги 1, Сергели туманидаги 21, Ҳамза туманидаги 7, 10, 19, 24, Чилонзор туманидаги 3-болалар мусиқа мактабларида шу мавзуга бағишланган концерт дастурлари намойиш этилди.

Шаҳар марказий кутубхонасида "Ўзбек тили — жону дилим", Ҳ. Олимжон номли кутубхонада "Тил бирлиги — дил бирлиги" мавзуий кеча, Ульянов кутубхонасида "Она тилини биласизми?", Яккасарой туманидаги 4-кутубхонада "Тошкент кўчаларининг номлари" мавзуида викторина, Лермонтов номли кутубхонада шу мавзуга бағишланган оғзаки журналлар, Юнусобод туманидаги 4-кутубхонада эрталиклар ўтказилди.

Барча маданият ва истироҳат боғларида "Ўзбекистоним— Ватаним маним!" мавзуида байрам концертлари намойиш этилди.

Ҳусан ИБРОҲИМОВ.

Шаҳримиз музейларида

ОНА ТАБИАТНИНГ БИР БЎЛАГИ

"Ҳурмат белгиси" нишонли Республика табиат музейи Ўзбекистондаги энг кекса музейлардан бири ҳисобланади. 1876 йилда ташкил этилган ушбу музейдан ҳанузгача хорижий меҳмонлар, ҳамшаҳарларимиз, ўқувчи-ёшларнинг пойқадами аримайди.

Бизнинг музей директори Асқар Ҳайдаров билан суҳбатимиз музейнинг ташкил этилиши тарихидан бошланди.

— 1876 йили Москвадаги табиатсеварлар жамиятининг Туркистон бўлими аъзолари ташаббуси билан музейимиз ташкил бўлган. Дастлабки пайт уни ўзига тўқ кишилар моддий таъминлаб туришган. Ўша пайтда музей бир нечта қушлар, сут эмизувчилар ва ипакчиликка оид саноқли кўргазмага эга эди.

1930 йили унинг геология, зоология, ўсимликшунослик бўлимлари Қишлоқ хўжалиги музейи билан бирлашиб Ўрта Осиё табиат музейи бўлган.

1944 йилда эса у Ўзбекистон Фанлар академияси тизимидаги муассасалар сафига қўшилган. 1976 йилда музейнинг 100 йиллик санаси муносабати билан унга "Ҳурмат белгиси" нишони берилди.

Ҳозирги кунда эса музей Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлигига қарайди. Музейнинг вазифаси Ўзбекистон табиати, табиат бойликларини ўрганиш, уни асраб-авайлашни халқимизга тарғибот қилишдан иборатдир.

— Сизнингча кўргазмаларнинг дарҳол кишини ўзига жалб этиши сабаби нимада?

— Музейимиз илмий ходимлари рассомлар билан ҳамкорликда республикамиз табиатини тўла акс эттирувчи янги-янги кўргазмаларни мунтазам равишда яратиб берадилар. Илмий ва бадиий жиҳатдан юксак даражада бажарилган катта кўргазмаларда Ўзбекистондаги қум даштлар, тўқайзорлар, тоғ этаклари, турли хил ўтли даштлар, тоғ мевали ўрмонлар, арчазорлар, баланд тоғлар ландшафтларнинг табиати яққол акс эттирилган. Музей кўргазмалар яратиш учун юртимизнинг алоҳида-алоҳида туманларга экспедициялар уюштиради. У ерларда илмий ходимлар табиий ашёлар тўплаш билан шуғулланган бўлсалар, рассомлар этюд чизадилар. Авваллари собиқ Иттифоқ миқёсидаги кўрикларда фахрли биринчи, иккинчи ўринни олишга муяссар бўлган. Ўзим 35 йилдан буён шу ерга раҳбарлик қилиб келаяпман. Музейнинг ички юмушларидан ташқари турли ташкилотлар, ўқув юртлари, муассасаларда кўргазмалар ташкил этамиз. Қишлоқ аҳлини ҳам унутмаймиз. Улар учун жойларда кўчма музейлар ташкил қилинади. Мана бу йил Тошкент вилояти туманларида тарғибот ишларини олиб бордик. Атроф-муҳитни муҳофазалаш тўғрисидаги фильмлардан иборат кўчма кинолар уюштирдик. Ҳозирги пайтда Ўзбекистон саҳро, чўлларини ўзлаштиришга бағишланган кўргазма устида иш олиб бораяпмиз. Шуларнинг ўсимлик тупроғини янгилашни мўлжаллаяпмиз. Мутахассисларимизнинг бир гуруҳи Қизилқум чўлига илмий сафарга отланишди. Барча керакли ашёларни ўша ердан йиғиб келишади.

Хуллас бизнинг Республика табиат музейи ҳамшаҳарларимиз ва пойтахтимиз меҳмонларига кўпгина қимматли, турли-туман маълумотлар беришга ҳаракат қилади.

Назокат УСМОНОВА.

СУРАТДА: Музейнинг "Қизилқум чўли" кўргазмасидан намуна.

Ихчам тақриз

ИСМЛАРГА ЯШИРИНГАН МАЪНО

Исмлар ҳар бир халқнинг маънавий ва моддий бойлиги ҳисобланади. Чунки шу халқнинг тарихи, маданияти, орзу-умиди, ахлоқий ва тарбиявий қарашлари уларда акс этади. Давлат тили ҳақидаги Қонун қабул қилингандан бери шу кунга қадар ўзбек исмлари бўйича бир қатор илмий мақолалар ва луғатлар эълон қилинди. Айниқса, ўзбек номшунослиги бўйича узоқ йиллардан буён тадқиқот олиб бораётган таниқли тилшунос олим Эрнст Бегматовнинг "Ўзбек исмлари" (Тошкент, 1991 йил) луғати исмларнинг ўзбекча ёзилиш шаклларини белгилаш ва номларни тўғри ёзишда расмий идоралар, паспорт бўлимлари ходимларига муҳим қўлланма бўлиб хизмат қилмоқда.

Профессор Э. Бегматовнинг яқиндагина "Фан" нашриётида чоп этилган "Исм чиройи" рисоласида ўзбекларнинг болага исм қўйиш одатлари, диний маъно исмлар, исмларни эъзозлаш ва асраш йўллари каби бир қанча масалалар таҳлил қилинган. Ушбу китобча ЗАГС ходимлари, паспорт бўлими хизматчилари, болаларига исм қўйиш ниятида бўлган ота-оналар ва кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган. Исмлар луғат тартибида берилган.

Рисолада чақалоққа узоқ умр, соғлиқ, бахт-иқбол тилаш мақсадида қўйилган қуйидаги туркий (ўзбекча) исмларга кенг изоҳ берилган: Тошбой, Тошхон, Темур, Тоштемир, Пўлатжон, Пўлатхон, Таваккал, Кўмагхон, Топиболди, Сотиболди. Муаллиф мазмундор исмларимиз кўпайиб бораётганини кўрсатиб ўтади ва мисол тариқасида ушбу исмларни келтиради: Кўркамой, Барно, Зебо, Малоҳат, Гулнора, Гулсанам, Гулчеҳра, Тозагул, Назокат, Гулбадан, Санобар, Ойчеҳра, Сулув, Кумушхон, Нодира, Лолахон, Наргиза, Раъно, Райҳон, Озода, Дилдора, Ойгул, Норгул, Соҳиба, Муқаддас, Баҳор, Ёрқиной, Ҳилола; ёки йигитлар исми: Азамат, Азиз, Анвар, Ақлжон, Бахтиёр, Борбўл, Боймурод, Ботир, Далил, Дилмурод, Дўстбек, Ёлқин, Жонбуш, Жонузоқ, Зариф, Иззат, Йўлдош, Йўлчи, Камтар, Улуғжон, Лочин, Нурбек, Ойбек, Отабек, Тилак, Тотлик, Тўлқин, Уйтўл, Хуррам, Шавкат, Шербек, Элбек, Ўзбек, Ўлмас, Ўринбой, Ўткир, Қутлуғжон ва бошқалар.

Булардан ташқари, китобчада шошма-шошарлик, эътиборсизлик, ўринсиз тақлид натижасида қўпол ҳамда ноқулай исмлар қўйилаётгани кескин танқид қилинади. Масалан, Атинбой, Боймас, Бойқарам, Астарқул, Арзон, Асрқул, Белёзар, Жанжалбек, Зовурбой, Индамас, Калават, Кепакбой, Жонхўроз, Пақир ёки қизлар исми: Кўнжархон, Кўмачхон, Панерой, Салқиной, Бадан, Исроф, Какия, Лўкки, Мойхонча, Орзан, Пойкалди, Тавия, Сочибхон, Ҳилпин!

Муаллиф айрим ота-оналар исмининг қайси жинсга тегишли эканлигини суриштирмасдан иш тутишаётгани натижасида қизлар исми ўғил болаларга ёки аксинча қўйилаётганидан ҳам куюнади.

Ўзбек исмлари фондининг таркибий қисмларидан бирини диний маъноли исмлар ташкил этгани учун ҳам муаллиф уларга алоҳида эътибор берган.

Рисола кенг китобхонлар оммасига тушунарли ва содда тилда ёзилган. Айни вақтда исмларнинг маънолари, уларни эъзозлаш ва асраш йўллари илмий далиллар асосида атрофлича ёритилган. Исмларнинг маънолари ҳам аниқ ва тўғри изоҳланган. Шу билан бирга баъзи исмларнинг изоҳи янада тўлдирилса айни муддао бўлар эди.

Умуман, Эрнст Бегматовнинг "Исм чиройи" рисоласи ўзбек номшунослигига қўшилган муносиб ҳисса бўлиб, мустақил юртимиз ўғил-қизларининг исмлари чиройли ва мазмундор бўлишида муҳим манба вазифасини ўтайди.

Нишонбой ҲУ[illegible]ЧОВ,
филология фанлари н[illegible]зоди.

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

Ф СП—1

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ" 64690

(нашр номи) (нашр кўрсаткичи)

газетасига ОБУНА

обуна сони

1995 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби, исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

ГАЗЕТАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

64690

п.в. жойи (нашр кўрсаткичи)

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ"

(нашр номи)

обуна баҳоси сўм — обуна сони

янги манзилга юбориш баҳоси сўм

1995 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби, исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

Обуна — 95

Агар Сиз келгуси йилнинг биринчи кунидан бошлаб "Оқшом" газетаси ўзимнинг энг яқин ҳамроҳим бўлиб қолсин, десангиз айни шу кунларда унга обунани расмийлаштириб қўйинг. Ана шунда хотиржам бўлиб, йил давомида ўзингиз севган бу нашрни ўқиб бориш имкониятига эга бўласиз. Бинобарин, шу кунларда барча нашрлар қатори "Тошкент оқшоми" газетасига ҳам барча алоқа бўлимларида обуна кетмоқда.

Шуни айтиш керакки, ҳамма вақт бўлганидек, "Оқшом" саҳифаларидан республикамиз, Ҳамдўстлик давлатларида, хорижий элларда юз бераётган энг муҳим воқеаларни, Тошкент шаҳридаги янгиликларни, ҳаётимизнинг турли соҳаларида юз бераётган ўзгаришлар ҳақидаги хабарларни ўқиб борасиз. Бундан ташқари келгуси йилда газетада янги қизиқарли рукнлар пайдо бўлади. Ана шу рукнлар остида ҳам бири-биридан қизиқ ва ранг-баранг мавзудаги мақолаларни ёритиш режасидамиз. Ҳафталик ойнаи жаҳон дастурларига, эълон ва билдирувларга ҳам кенг ўрин берилади.

Обуна нархи эса қуйидагича:
Бир йилга — 264 сўм.
Ярим йилга — 132 сўм.
Уч ойга — 66 сўм.
"Тошкент оқшоми"нинг индекси: 64690.

Мўъжизасиз мўъжизалар

"ҚИЛ КЎПРИК" УСТИДА

Азим Тошкентнинг сўлим ва салқин гўшаларидан бири ҳисобланмиш "Меҳржон" болалар боғига дорбозлар келибди, деган хабарни эшитиб, ўша ёққа қараб йўл олдим. Боғ дарвозасига яқинлашишим билан шаҳар шовқин-суронини босиб дорбозлар карнай-сурнай ва ноғораларининг енгил, аммо юракни ўртагувчи нағмалари эшитила бошлади. Кўкка бўй чўзган ям-яшил дарахтларни ортда қолдирган, баланддаги "қил кўприк"ка кўзингиз тушганида юрагингиз алланечук ҳаяжонга тўлади. Одамлар тўпини секин-аста ёриб ўтиб очиқ майдонга кўз ташлаганимда мусиқа садолари тиниб ўртада бири новча, бири паканадан келган икки нафар масхарабоз бола томоша кўрсатишарди. Уларнинг ичак узди гапларидан даврада гурр этиб кулгу кўтарилади. Ёш боланинг бу қадар гапга уста бўлишини кутмаганлар ҳайрат аралаш қотиб-қотиб кулишса, баъзилар эса, "Бу боланинг ёши нечада экан" деб бир-бирини туртганча қийқириб-қийқириб кулишарди.

Гулдурос қарсакларга карнай-сурнай садолари жўр бўлди. Масхарабозлар узун-қисқа бўлиб "ўзи юрар" уйига кириб кетишди. Навбатдаги томошалар бошланди. Мен ўзимни қизиқтирган саволларга жавоб топиш учун ҳамма ҳаваслaниб қараб-қараб қўяётган "ўзи юрар кўчма уй" дорбозлар автобусига секин-аста кириб бордим. Масхарабозлар кейинги номерга чиқиш учун тайёргарлик кўришаётган экан, менинг кирганимни сезишмади.

— Халақит қилмадимми? — дея узр сўраган киши бўлиб Дилмурод Раҳимов деб таништиришган болага мурожаат қилдим.

— Дилмурод, ёшинг нечада? Ўн еттини уриб қўйгандирсанов?

— Жиндай янглишдингиз, ака, — деди у бурро-бурро қилиб. — Худо хоҳласа энди 13 га кираман. Нима эди?

— Менга қарагин, масхарабоз бўлиб, одамларни кулдиришни кимдан ўргангансан, бунақанги учи-кети йўқ гапларни қаёқдан оласан?

— Қаёқдан буларди, "қўшоғиз" билан отиб оламан. Хонадагиларнинг ҳаммаси кулиб юборди.

— Қўйинг ака, бунга гап топиб бераман деб ўзингизни қийнаманг, — деди новча бола бежиримгина маҳсисини кийишдан тўхтаб кулар экан. — Уни худойим таоло гапга яратган.

— Ҳазиллашдим-да, ака, — дея гап бошлади, тағин Дилмурод. — Ҳаммасини — дорда юришниям, масхарабозликниям, кулиш-кулдиришниям устозим Маҳмуджон Ҳасанов ўргатганлар.

— Дорга чиқа оласанми?! Қўрқмайсанми?

— Йўқ. Қўрқиш бу инсон иродасизлигининг бир белгиси. Қўрқув бор жойда иқтидор ҳам, илҳом ҳам, борингки барча инсоний яхши хислатлар ҳам барбод бўлади, сўлади. Кишилар яхши ишларга қўл ураётганда қўрқувни енгибгина эмас, ҳатто уни хаёлига ҳам келтирмаслиги керак деб ўйлайман. Устозим шундай таълим берган менга.

— Биринчи марта қачон чиққансан дорга?

— Илк бор дорга олиб чиқишганларида энди уч ёшга қадам қўйган эканман. Шундан сўнг, доим осмонга чиқайлик деб устозларимниям, дадамниям ҳоли-жонига қўймай хархаша қиладиган бўлиб қолибман. Шунинг учун бўлса керак ҳозир ҳамма мени масхарабоз дейишдан ҳам кўра, дорбоз дея кўпроқ чақиришади. Ҳатто синфимиз журналига дорбоз деб ёзиб қўйишгандек, муаллимлар ҳам "Дорбоз бола, доскага чиқ", "Дорбоз бола, масхарабозлик ҳунарингдан битта кўрсатиб бер", "Дорбоз бола, дарс вақтида кулгили гап айтиб ҳамманинг хаёлини чалғитмай жим ўтир", дейишгани дейишган.

— Дорбозлик шунчаки ўйинми ёки санъат?

— Мен сизга айтсам, дорбозлик жуда қизиқарли ва ранг-баранг бўлган ўйин санъати. Тўғри, бунинг ниҳоятда қалтис, ҳаёт учун хавфли томонлари кўп. Лекин, қанчалик оғир, машаққатли бўлмасин, барибир мен учун у севимли. Мана бизнинг "Меҳржон" болалар боғи қошида тузилган дорбозлар гуруҳимиздаги беш нафар ўспирин бола (уларнинг ҳаммасининг ёши 12-13 да) бир неча йилдан бери ҳаф ёз шаҳарма-шаҳар, қишлоқма-қишлоқ юриб одамларга эски миллий ўйинларимизнинг томошасини қўйиб берамиз. Аммо, бу машғулотлардан биронтамиз безиб, нолиган эмасмиз. Аксинча, мен уйда туриб қолган пайтларим сафардаги вақтларни кўп эслайман. Ҳар хил характерга эга бўлган томошабинларнинг қаҳқаҳасини орзиқиб кутаман.

— Дор устидаги ўйинларнинг сони қанча ўзи?

— Маҳалла, ҳай-ҳая, кўрбет, чиғириқ, товус, хатар, ҳанча, Шиторобод, тирит, лангар айлантириш, ёнбош шоҳ... Эҳе, буларни санайверсанг адашиб кетишинг мумкин. Лекин менинг билганим ҳозирча 40 га яқин.

— Санъатнинг яна қайси соҳаларига қизиқасан?

— Мусиқа асбобларининг барча турига менда қизиқиш зўр. Уларнинг кўпчилигини "гапиртира" оламан. Шу билан бирга ўзим ашулалар ҳам ҳиргойи қилиб, рақсга тушаман.

— Сен нима деб ўйлайсан, санъат дегани нима ўзи?

— Санъатни ҳар ким ҳар хил тушунади, талқин қилади. Масалан мен кўпроқ мусиқа анъаналарига қизиқишим борлиги туфайли, шу нуқтаи назардан фикр қилиб, мусиқа санъати тўғрисида мулоҳаза юритаман. Мен учун мусиқа илоҳий куч. У инсон руҳини аллаловчи ўзига хос сеҳрга эга.

Суҳбатимиз шу ерга келганда гапларимиз бўлиниб қолди. Бизнинг олдимиздан чиқиб кетган новча бола — Баҳодиржон Маҳкамов энди масхарабоз бўлиб эмас, бежирим либосида "қил кўприкка" чиқиб олиб, турли ҳайратомуз ўйинлари билан ҳамманинг диққат-эътиборини ўзига жалб қилиб олган эди. Мен ҳам беихтиёр унинг дор устидаги қалтис ўйинларига тикилиб, суҳбатдошимни унутган эдим.

— Вой, йиқилиб тушса-я.

— Хотиржам бўлинг, ака. Маҳкам дорбознинг невaралари дордан йиқилиб тушадиганлар хилидан эмас. — деди Дилмурод. — У мен дордан йиқилиб оёғи синадиган, парашют бўламан деб ҳушидан кетадиган.

Дилмурод билан узоқ гурунглашиб ўтирдик. У ўн бир ёшида дордан йиқилиб оёғи синганини, оёғи гипсда бўлса-да, дор тикилган жойдан кетмай, икки ойча фурсат сурнай, ноғора чалиб "ўтириб" қолгани, бир йил бурун Чимкентда дор устидаги ўйинларни тугатиб тушаётганда фалокат босиб тағин йиқилиб тушгани ва беҳуш бўлгани ҳақида гапириб берди.

Дорбозлар ҳаётида бу каби кўнгилсиз воқеалар учраб турса-да, лекин ҳеч бири дорбозлик машғулотини ташлаб кета олмас экан. Унинг айтишича, Баҳодиржон ва Акмалжонларнинг бобоси Маҳкам дорбоз замонида қайсидир дорбоз тепада "хатар" ўйинини кўрсата туриб ерга йиқилиб тушиб, оёғи тизза қисмидан чиқиб кетган экан. Полвон зотидан эмасми, орият устун келиб, оёғи чиққанини ҳеч кимга билдирмасдан арқон нарвонда яна дор тепасига чиқибда ва олов бўйлаб ёниб турган ўша оёғи билан чиғириққа осилиб чиққан жойини ўрнига туширган экан...

Боғдан чиқиб кетар эканман, Дилмуроднинг айтганларини тасдиқлагандек тобора авж олаётган сурнай ва ноғоранинг латиф нағмалари хаёлимни узоқ-узоқларга етакларди. Вужудимда эса ширин титроқ кезинарди. О! Бунчалар жозибали бўлмаса бу куйлар...

Ўктам ҲАЙДАВОЛОВ.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!
ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Матбуот уюшмаси» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлимларида расмийлаштирилганда эса тақвим штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

Газета ва журналларга обуна варақчасини сиёҳли ручкаларда хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг.

Обуначи ўз турар жой манзилгоҳи, насаби, исми ва отасининг исмини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақчасидаги «ПВ-Жойи» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Матбуот уюшмаси» агентликлари ходимлари тўлғазади.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ИШТАҲАСИ ШУНАҚА "КАРНАЙ"КИ

Маълумки, ҳар бир халқ — миллатни ўзининг севган таоми бўлади. Қозоқлар бешбармоқни севсалар, ўзбекларда энг хушхўр таом — ошпаловдир, русларда борш ва ҳоказо. Худди шунингдек баъзи халқларнинг севиб истеъмол қиладиган жонзотлари борлигини ҳам кўпчилик билади. Масалан французларда қурбақа оёқлари энг мазали таом ҳисобланса, хитойлар илонни яхши кўради, японлар эса, қуруқ балиқни. Гап бу жонзотларнинг қандай ва қанақалигида эмас, балки уларнинг мазасидадир.

Лотин Америкасидаги давлатлардан бири бўлган Перуда ҳам маза-таъм биринчи ўринда туради. У ерда ҳайвон ва ҳашаротларнинг ҳароми йўқ. Нима юрса, ҳаракат қилса, сувда сузса ва учса уларнинг ҳаммаси истеъмол қилинади. Бундай ҳолни перуликларнинг ўзлари икки хил шарҳлайдилар. Биринчидан аҳолининг ярми очликда, қорни тўймай яшайди. Уларнинг иштаҳаси ҳамиша карнай. Иккинчидан эса Перу ҳар доим ўзга юртликларга дўстона муносабатда бўлган. Шунинг учун мамлакатга келганларни ўзларининг ранг-баранг таомлари билан сийлайдилар. Уларнинг ошхонасида дунёдаги барча лаззатли таомларнинг хушбўй ҳиди келиб туради.

Аммо бахтга қарши перуликлар қадимий ошпазлик удумларини йўқотишган эди. Бироқ, яқинда пойтахтнинг машҳур ресторанларидан бирида ошпазлар археологлар билан биргаликда қазиш ишларини олиб бориб, қадимги ошхоналарнинг баъзи бир таомларни тайёрлашни тиклганликларини маълум қилдилар. Унда турли ҳашаротлар, ўсимликларни кенг истеъмол қилиш кўрсатилган.

Перу ошпазлигини мамлакатни испанлардан озод қилгандан кейин гуркираб ривожланди деб тахмин қилишади. Бўлса бордир. Шуниси қизиқки, перуликлар Ҳиндистон аҳолисидан фарқ қиладиган томони уларда "муқаддас сигир" деган тушунча умуман йўқ. Ҳар қандай кемирувчиларнинг, дейлик катта каламушнинг гўшти бозорда нафис ламанинг гўшти билан ёнма-ён сотилади. Бу ерда каламуш ҳам, мушук гўшти ҳам танавул қилинади.

Бир куни жуда қизиқ воқеа рўй берди. Маҳаллий телевидениедан мушукдан таом тайёрлашнинг бутун жараёни ҳақида репортаж берилди. Агар бу репортаж бирор Европа мамлакатида кўрсатилганида эди одамлар карахт бўлиб, дарҳол жонзотларни ҳимоя қилиш жамиятига қарши уруш эълон қилган бўларди. Бироқ бу ҳол Перуда жуда табиий қабул қилинди. Аксинча рекламадан кейин пойтахтда истеъмол маҳсулоти бўлган мушуклар бир мунча камайгани сезилди.

Перу халқ ошпазлиги турида ҳар хил ажойиботларни учратиш мумкин. Масалан, апрель-май ойларида Перунинг баъзи ҳудудларида "қора капалак" ғумбагини тераётган деҳқонларни тез-тез учратиш мумкин. Бу ғумбакни қобиғидан ажратиб олиб, ёғсиз қовурилади ва ҳар хил кўкатлар билан танавул қилинади. Перунинг бошқа жойида эса аҳоли кактус чигирткасини ейди. У ҳам ёғсиз қовурилади. Аммо перуликларнинг ҳаммаси ҳам бир хил таом емайдилар. Мексикалик олимларнинг маълумотига қараганда таом тайёрлашда аҳоли 300 дан ортиқ ҳашаротлардан фойдаланадилар. Қовурилган чигирткалар, қўнғизлар, қуртлар, капалаклар ва пашшалар ана шулар жумласидандир.

Перудаги "Ла Молина" номли аграр университетининг олими Карлос Гильеннинг таъкидлашича, дунёни гўзаллик эмас, балки оддий сувараклар қутқарармиш. Чунки дунёнинг камбағаллашиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Ваҳоланки, ҳашаротларда фойдали моддалар жуда кўп экан. Масалан юз грамм термит деган таомда 600 калорий, 38 грамм протеин ва 46 фоиз ёғ бор.

— Бу таом, — дейди Гильен, — жуда кучли. Бундан ташқари суварак, чигиртка каби ҳашаротлар тез кўпаяди. Уларни уй шароитида кўпайтириш осон. Тез орада қарабсизки, сизнинг қўл остингизда истеъмол маҳсулотлари бўлади.

Перудаги ҳашаротлар етиштириш фабрикасида махсус санитар назорати лойиҳаси жорий қилинган. Унинг муаллифи Монреалдаги "Мокджилл" университетининг инженер-агрономи Роберт Кокдир. Унинг лойиҳаси бўйича фабрика ҳар куни ўн минг тоннага яқин ҳашаротлардан қайта ишланган маҳсулотларни аҳолига чиқаради.

— Бу ҳашаротларнинг таъми жуда ажойибдир, — дейди Гильен ўз сўзида давом этиб. — Агар ишонмасангиз ўзингиз татиб кўришингиз мумкин. Жуда бўлмаса француз ёзувчиси Бруно Зомбининг "Мазали ҳашаротлар" деган китобини ўқиб кўринг. Шундан сўнг ўзингиз таваккал қиласиз.

Ҳа, иштаҳаси карнайликда ҳозирча перуликларга етадигани топилмаслиги аниқ.

Назира СОДИҚОВА тайёрлади.

"02" хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

• "Оқ арақ қора кулфат келтиради", деганлари яна бир бор ўз исботини топди. 17 октябрь куни ҳозир жазо муддатини ўтаётган С. С. Мирзо Улуғбек туманидаги хонадонлардан бирида истиқомат қилувчи таниш аёлнинг уйига меҳмон бўлиб келади. Меҳмондорчилик спиртли ичкиликсиз ўтмади. Лекин меъёридан ортиқ ичилган арақ ўз таъсирини кўрсатди. С. С. уй эгасининг дугонасига пичоқ урди. Аёл шу ернинг ўзидаёқ оламдан кўз юмди. Бундан қаноатланмаган С. С. уй эгасига ва уйдаги бошқа икки аёлга ҳам пичоқ уради. Бахтли тасодиф туфайлигина улар тирик қолишди. Ҳозир бу жиноят иши юзасидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

• Шу куни Мирзо Улуғбек туманидаги 49-мактаб директорининг хонасидан телевизор ўғирланганлиги ҳақидаги хабар туман ички ишлар бошқармасига соат 20.00 да етиб келди. Тезкор ҳаракатлар натижасида ўғрининг кимлиги аниқланди. У шу мактабнинг қоровули В. В. бўлиб чиқди.

• Чилонзор тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари ўтказган тадбир натижасида "Шуҳрат" дўкони олдида жойлашган савдо расталарида чўнтаккесарлик билан шуғулланаётган 288-ҳунар-техника билим юрти талабаси Д. ва муқаддам судланган, ҳеч қаерда ишламайдиган Ж.лар ушланди. Улар Ш. исмли аёлнинг ҳамёнини ўғирлаётган пайтда қўлга тушишди.

• Шу куни Чилонзор тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари ўтказган тадбир натижасида М. қўлга олинди. Унинг жомадонига 150 та қоғоз халтача жойланган бўлиб, уларда 1800 грамм марихуана гиёвандлик моддаси бор эди. Ҳозир бу оғуфуруш устидан тергов ишлари олиб борилмоқда.

• Соат 11 да Жарқўрғон кўчасида жойлашган 6-темир-бетон буюмлари заводи ошхонасидан номаълум кимса 12 килограмм гўштни ўғирлаб кетади. Ҳамза тумани ички ишлар бўлими ходимлари ўғрини қўлга туширишди. У ҳеч қаерда ишламайдиган З. бўлиб чиқди.

• Соат 17 дан 50 дақиқа ўтганида Собир Раҳимов туманидаги Аброр Ҳидоятов номли кўчадаги хонадонларнинг бирида маст ҳолдаги эр хотинининг бошига болта билан урганлиги ҳақида хабар келди. Жабрланган хотин ўз вақтида касалхонага етказилгани учун омон қолди. Маст эр қилмиши учун жавоб бермоқда.

• 18 октябрь соат 11 да номаълум шахс "Инеско" фирмаси маслаҳатчиси М.нинг сумкасини юлиб олиб қочади. Унинг ичида 107 сўм пул ва бошқа кераклИ ҳужжатлар ҳам бор эди. ИИБ нозирлари Эгамов, Ўтаназаров, Баимбетовларнинг саъй-ҳаракатлари натижасида талончи ушланди. У Тошкент вилояти Зангиота қишлоғида яшовчи Д. бўлиб чиқди.

• Мирзо Улуғбек тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари шу куни "Феруза" даҳасидаги "Музқаймоқ" қаҳвахонасидан икки қути "Серино" ширин ичимлигини ўғирлаб кетаётган Х. ни қўлга туширишди.

• Шайхонтоҳур тумани милиция ходимлари томонидан Ибн Сино мавзесидаги кўп қаватли уйларнинг бирига дераза орқали ўғирликка тушиб уйдаги "Романтика" аудиомагнитофонини ўғирлаб чиқаётган П. ушланди.

• Чилонзор туманидаги уйлардан бирида ҳам шу куни милиция ходимлари бўлмаганида хонадон соҳибининг икки кассетали япон магнитофони ўғирлаб кетиларди. Ҳеч қаерда ишламайдиган З. ўғрлик қилишга уринганида қўлга тушди.

• Сергели туманидаги Белорус кўчасида жойлашган уйларнинг бирига ўғри тушиб хонадондан 13 та товуқ ва 4 та қуённи ўғирлади. Тергов ҳаракатлари натижасида қўли эгри киши аниқланди. У аввал ҳам ўғрилиги учун судланган С. экан.

• 18 октябрь куни соат 11 дан 40 дақиқа ўтганида номаълум аёл иккинчи гуруҳ ногиронининг уйига бостириб кириб зўрлик билан хонадондаги гиламни кўтариб кетади. Собир Раҳимов тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари ногиронни ранжитган аёлни қўлга туширишди. У Ҳамза туманида яшовчи, ҳеч қаерда ишламайдиган М. бўлиб чиқди.

• 19 октябрь куни соат 18 дан 20 дақиқа ўтганида уч номаълум киши Мирзо Улуғбек туманидаги Паркент кўчасида яшовчи аёлнинг уйига бостириб киришиб унинг чап биқинига пичоқ уришди. Бахтли тасодиф туфайли аёл тирик қолди. Уч талончи — И., Г., Ж.лар Мирзо Улуғбек тумани ички ишлар бошқармаси ходимларининг тезкор ҳаракатлари натижасида қўлга олинди. Энди қилмишларига яраша жазо олишади.

• Шу куни соат 19 дан 5 дақиқа ўтганида "Марказ —1" мавзесида номаълум кимса нафақахўр аёлнинг қулоғидаги тилла исирғасини юлиб олиб қочишга уринди. Жиноятни ички ишлар ходимлари "иссиғида" очишди. Талончи шаҳримизнинг 21-болалар уйида тарбияланаётган Ю. бўлиб чиқди.

• 19 октябрь куни Тошкент Отчопарида бозорда юрган кишининг чўнтагидан 300 сўмни ўғирлаётган Қашқадарё вилоятилик М. жиноят устида ушланди.

• 20 октябрда Тошкент Отчопарида Жиззах вилоятидан келган В.нинг 1215 сўми бор ҳамёнини номаълум шахс чўнтагидан суғуриб олади. Кўп ўтмай ўғри ашёвий далиллар билан қўлга олинди. У Андижон вилоятилик К. бўлиб чиқди.

• Шу куни "Миконд" заводидан 358 та биллур идишни ўғирлаб чиққан шу завод ишчиси Н. қўлга олинди.

• 20 октябрь куни ҳеч қаерда ишламайдиган Н. ва 1-кўчма механизациялашган бошқармада чилангар бўлиб ишловчи Х.лар "Сервис" устахонасида ишловчи М.нинг гаражини бузиб 12 қути кафель ва автомобиль эҳтиёт қисмларини ўғирлашга уринишганида қўлга тушишди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ

"СУВСОЗ" ТРЕСТИ
15 НОЯБРГАЧА
АБОНЕНТЛАРГА
СУВ ҚЎВУР КАНАЛИЗАЦИЯ
ХЎЖАЛИКЛАРИНИ
1994-1995 ЙИЛЛАР ҚИШ
МАВСУМИДА
ФОЙДАЛАНИШГА ТАЙЁРЛАБ
ҚЎЙИШНИ
ТАВСИЯ ЭТАДИ

БУНИНГ УЧУН ҚУЙИДАГИЛАРНИ БАЖАРИШ ЛОЗИМ:

Сув қувур ва канализацияни ҳар эҳтимолга қарши таъмирлаш:

вақтинча мавсумий сув тақсимлагичларни ёпиб қўйиш,

очиқ ётган сув қувурлари, сув сарфини ҳисобга олувчи узеллар ва сув тақсимлагичларни иситиб қўйиш.

Қиш шароитида фойдаланишга тайёрланмаган сув қувур — канализация хўжаликларни қўшимча огоҳлантиришсиз шаҳар сув тармоғидан узиб қўйилади.

Бир йўла сув ҳақини ўз вақтида тўлаш лозимлигини эслатамиз.

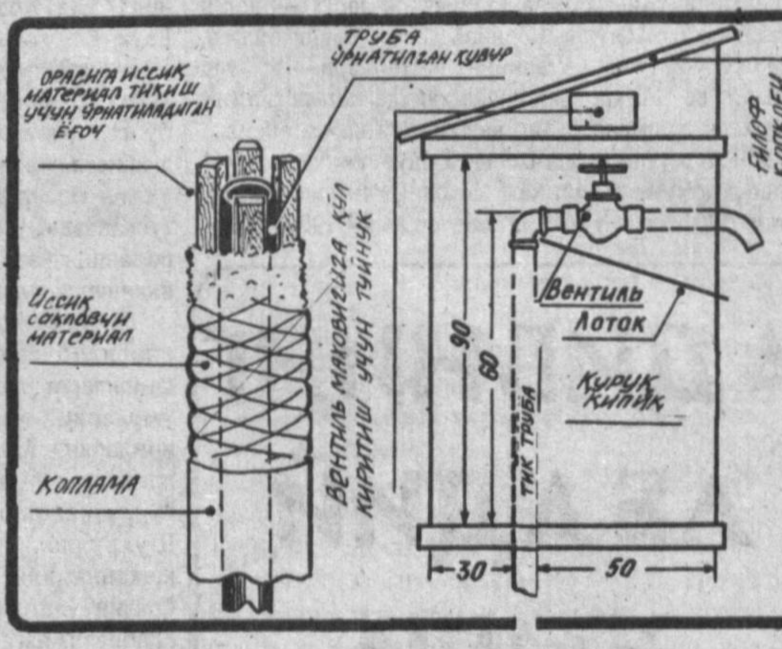

ҲОВЛИ СУВ ҚУВУРЛАРИНИ ҚИШ МАВСУМИГА ТАЙЁРЛАШ

Ҳовли сув қувурларининг тик қувурларини қиш мавсумига иситаётганда қувурнинг ташқи сатҳи — тик қувур ва иситувчи материал оралиғида 40-60 миллиметр бўшлиқ қолиши лозим.

Майдаланган сомон, қуруқ қипиқ, қуриган ўт ва бошқа иссиқлик ўтказмайдиган материаллар ўраш материали бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Иситиш материалининг қалинлиги камида 30-35 сантиметр бўлиши керак.

Сув тик қувурини ўраш учун металл тўрлар, қоп, қалин қоғоз ва бошқалар қўлланилади.

Водопровод тик қувури ўралганидан сўнг у ёғоч билан ўраб чиқилади ва бўш қолган оралиққа қипиқ тўлдирилади.

Кўпинча вентилнинг сальниги ишдан чиқиб, сув иссиқликни сақловчи материалга оқиб кетади. Шунинг учун вентилнинг тагида тунука ёки шифер бўлиши, уни ёғоч қопламадан ташқарига чиқариб, бирмунча нишаблик билан ўрнатиш лозим. Ғилофнинг усти очилиб, ёпиладиган қопқоқ билан ёпилиб, вентиль маховиги учун туйнук қолдирилади.

ЮНУСОБОД теннис корти ГЎЗАЛЛИК УЙИДА
нафислик, саломатлик, аэробика машғулотлари ўтказилади.
Гуруҳлар раҳбари — Малика АҲМЕДОВА.
Телефон: 34-13-71.

"РИГАЛИС" фирмасининг "РАДИО МОЛЛАРИ" ДЎКОНИ
Сизнинг телевизорларингиз учун бой ассортиментда радиодеталларни
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
СИЗГА ЁРДАМ БЕРСАК ХУРСАНД БЎЛАМИЗ.
Сизни қуйидаги манзилда кутамиз: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 55 "а"-уй (мўлжал "Чилонзор" савдо маркази).

---

12 - АВТОКОРХОНА ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ:
—**"Д" тоифали ҳайдовчилар** (маоши 700-800 сўм),
— **чипта сотувчилар** (маоши 250-300 сўм),
— **21 ёшга тўлган йигитларни "Д" тоифасига ўқитишга,**
— **"ВС" тоифали ҳайдовчиларни қайта ўқитиш курси — "Д" тоифасига стипендия тўлови билан.**
Бизнинг манзилгоҳимиз: 700102, Тошкент-102, Спутник мавзеси-12, ходимлар бўлимига мурожаат қилинсин.
Автобуслар: 58, 66, 117, 40, 75, 39, 120, 47.

Тошкент оқшоми
Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.
Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.
Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.
Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.
Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.
"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, пайшанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—993. •Босмага бериш вақти 11.30. •Босмага берилди. 1 2 3 4 5 6.